

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta „ „ 13.—
za četrt leta „ „ 8:50
za en mesec „ „ 2:20
za Nemčijo celoletno „ 28.—
za ostalo inozemstvo „ 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta „ „ 12.—
za četrt leta „ „ 6.—
za en mesec „ „ 2.—

V upravi prejemam mesečno K 1:70

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petlitvratna (72 mm):
na enkrat . . . po 15 v
na dvakrat . . . „ 13 „
na trikrat . . . „ 10 „
na večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petlitvratna (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izven dni nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. Za
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Potrpljenje je pri kraju.

Hrvatsko-slovenski klub je končal svoja dolgotrajna posvetovanja. Imel je dovolj gradiva, o katerem se je bilo treba podrobneje razgovoriti in potem ukreniti, kako se bo nadalje postopalo. So pa stvari, ki so zelo važne in segajo globoko v gospodarsko, narodno in politično življenje našega naroda.

Vzemimo samo justične razmere po vseh naših kronovinah, zlasti pa še na Štajerskem in Koroškem, kjer se kmalu ne bo smela slovenska govorica v sodnem posloju rabiti. Poslanci so še neposredno pod vtisom jugoslovanskega sabora in zborovanja vodstva S. L. S., kjer so dobili dovolj zanesljivih informacij, kake nečuvane krivice se gode Slovencev pri koroških sodiščih, katerih praksa se skuša posnemati tudi na Štajerskem. Ali pa šolske razmere na Koroškem in Štajerskem, pa tam doli ob obalih Jadranskega morja! Nobenih pravic, — pač davke morajo plačevati! — a same dolžnosti! **Tega ne vzdrži noben narod, da ne bi reagiral z vso silo!** Da! Resni glasovi dokazujejo, **da hoče avstrijska vlada imeti na jugu monarhije nezadovoljen narod, da si hoče ustvariti jugoslovansko iredentno, da bi mogla potem razvijati svojo energijo, ki jo v drugih rečeh povsod tako krvavo pogrešamo, napram Jugoslovanom ter se kazati navzgor, kako zna braniti interes monarhije in dinastije z zatiranjem Jugoslovanov. Slepci!**

In kakor se kaže, nas ne zatirajo samo v kulturnem ozirju, ampak nas hoče vlada uničiti tudi **gospodarsko**. Kako se z nami postopa od strani davčnih oblasti, je naravnost vnebovpijoče. Tu je posebno prizadeta Štajerska! Slučaji, ki so jih navajali štajerski poslanci, kriče do neba. Vse te stvari morajo razkriti poslanci sedaj ob proračunski razpravi. Naj vlada izve, kaj počne njeno uradništvo po naših pokrajinah, naj izve avstrijska javnost, kakšen sistem so inaugurirali nemški birokratje, eksponenti nemškega »volksrata«, po naših deželah. Naši poslanci zlasti iz najbolj eksponiranih pokrajin morajo navesti vsa krivična dejanja od te strani, **ki so sramota vsaki kulturni državi. Ali naj Cuvar zavladati pri nas?**

Vsi čutimo, kako drhti ves narod ogorčenja zaradi krivic, ki se gode Hrvatoma v banovini, pa ni nobenega energičnega človeka, ki bi tam doli napravil red v korist naroda in cele monarhije. Ni ga! Balkan je v ognju! Nihče ne ve, kdaj neha požar in kako daleč se bo razširil. Vsi spremljamo boj z velikimi simpatijami — osvoboditelni boj slovanskih bratov na jugu, želeč jim največjega uspeha. To so resni dogodki. Zato je dolžnost slovensko-hrvatske delegacije, da sedaj, ko so se otvorila vrata dunajskega parlamenta, **na ves glas zahteva, da se napravi red v jugoslovanskih deželah.**

Državni zbor.

Dunaj, 24. oktobra.

V zbornici se je začela

proračunska razprava.

Pri vpisavanju v govorniško listo naši poslanci niso imeli sreče ter niso dobili ugodnih govorniških mest. Skušalo se bo dobiti kako mesto od drugih strank. Zgodilo se je nekaj neobičajnega: Min. predsednik **Stürgkh** je sam uvel razpravo z obširnim govorom. Omenjal je češko-nemške sprave, ki je krvavo potrebna zaradi velikih gospodarskih potreb češke dežele, kakor je rusinsko-poljska sprava potrebna v Galiciji. Poleg proračuna je treba, da si zbornica ustvari definitivne poslovnik. Dalje čaka nujne rešitve službena pragmatika, socialno zavarovanje, vodno-gospodarski zakon in zakon o lokalnih železnicah je treba rešiti, kakor tudi ustvariti finančno reformo, da dobi vlada novih sredstev na razpolaganje. Torej samo stvari, o katerih nujni potrebi se deklamuje že nekaj let. Ali pa bo vlada tudi resno soodlovala pri vseh teh velevažnih zakonih? In v teh sferah so se potem gibali tudi današnji govorniki. Češki agrarec **Stäněk** je tožil o zanemarjanju čeških dežel, Nižjevavstrijca **Höher** in **Eisenhut** sta ubirala tožne glasove o bedi vinogradnikov, katerim se zlasti letos slabo godi. Interessantnega se je hotel delati lasati žid **Zenker**. Zornalist po poklicu, usiljiv in ohol semitski parvenü, se je znošil najprvo na ministre, zakaj njega ne poslušajo, in potem je razpravljal o dogodkih na Balkanu in opravičeno ožigonal neumljivo politiko avstrijskih diplomatov, ki so pred par leti velikodušno vrnil

Sandžak Novipazar Turčiji, češ, da ga ne potrebujejo, a sedaj pa pravijo, da je za obstoj velevlasti prepotreben. Simpatizira tudi s težavami Jugoslovanov in ni nasprotnik realizma. Samo če bodo njegove simpatije trajne! Nato se je razprava prekinila in se bo nadaljevala jutri.

Situacija v zbornici.

V proračunski razpravi nastopajo navadno vodilne osebe posameznih strank, ki precizirajo stališče njihovih strank nasproti vladi in drugim strankam. Danes tega ni bilo. Generali so se s svojimi sodniki poskrili in prepuščili mesta nižjim šaržam, katerim je dovoljeno komprimirati se ali se jih pa po potrebi kar desauvira. Za češki klub, ki ima toliko predinstiniranih voditeljev po poklicu, je govoril **Stäněk**. Kje je ostal **Kramar**, **Fiedler** et tutti? Ni jih! Ni edinosti. Ne vedo ne kam, ne kako! Danes še niso vedeli, ali bi se vpisovali contra ali pro. Češki klub je oslavljen po notranjih bojih. Gre se za prvenstvo, za smer. Ali naj dela češki klub radikalno ali oportuno politiko, naj bo njegova smer agrarna ali industrialna, ali naj se zgublja v svobodnomiselnih vodah? Vse to vpliva, da se ne morejo odločiti ne za eno, ne za drugo. Po izstopu radikalcev imajo v klubu večino agrarni poslanci, a vodijo ga industrialni **Mladočehi**. Del agrarcev, zlasti tisti gosposki agrarci, ki so agrarci samo zaradi mandatov, se dobro počutijo pod mladočeškim vodstvom, drugi del, ki si želi energičnega vodstva izza časov »Slovenske unije«, hoče imeti agrarno načelstvo. Njihov mož je **Udržal**. Tu **Udržal**, tu **Fiedler** oziroma **Kramar**! Premagana stranka bo ogorčena in klub oslavljen, zato ne pridejo do definitivne izvolitve načelnika kluba. Ta teden so volitve zopet odložili. Pred zasedanjem državnega zbora so z velikim šumom zagrozili, da bodo češki poslanci vložili obtožnico proti **Hochenburgerju**. A danes, minil je že tretji dan, Čehi niti poizkusili niso kaj uspešnega storiti proti **Hochenburgerju**. **Lisy** ima močan glas in **Fresl** tudi ni zadnji, kadar se kriči, a demonstracija teh mož iz prve seje vendar ne more škoditi **Hochenburgerju**? Vse češke stranke, torej tudi radikali in socialni demokratje, so imeli skupno sejo, da sklenejo vložiti obtožnico proti **Hochenburgerju**. A do sklepa le ni prišlo! **Choc** je lahko radikalen in **Štriberny**, a radikalen ne mo-

re biti **Kramar** in njegov žalostni mladočeški privesek. Predsedstvo mladočeškega kluba se je pač obrnilo do predsedstva hrvatsko-slovenskega kluba, ki bi bil pripravljen podpirati Čeha v tem vprašanju, a karakteristično je, da se je potem ravno s te strani namignilo našemu predsedstvu, da ne bo treba. In to je češki klub, razdvojen in neodločen, nesposoben za kako odločeno stalno politiko. In ta črv needinosti končuje tudi najmočnejšo stranko na nemški levici: nemško - narodno zvezo. En del gori za vlado, drugi del ji pošilja nezaupnice. Rusini še obravnavajo z vlado zaradi vseučilišča, ne obljudi se jim nič konkretnega, a ti s svojimi sklepi še vedno odlašajo. Poljsko kolo pa debatira o dogodkih na Balkanu in na **Poznanjskem**, o čemer se lahko naredo sklepi, ki klubu ne morejo postati nevarni . . .

Tako životari zbornica brez velikih idej in brez vodstva.

Pismo s Celinja.

Cetinje, 21. okt.

Črnagora, monarhija in Jugoslovanii.

Vaš uvodni članek z dne 14. oktobra je napravil tu jako simpatičen vtis. Sploh se na črnogorski strani zagotovo pričakuje, da ostane avstro-ogrška monarhija nevturalna in naklonjena onim, ki se bore za svoja davna prava. S posebno pozornostjo pa se spremlja vsak korak Jugoslovanov in z veseljem se opaža, da so njihove simpatije na črnogorski strani. Dan na dan dohajajo semkaj navdušeni pismeni in brzojavni pozdravi. **Darovi za Rdeči križ** se vedno množe, zlasti veliko darujejo **Dalmatinci**.

Povdarih sem že, da se tukajšnji krogi živo zanimajo za prizadevanja Slovencev in Hrvatov. Med drugimi listi dobivamo v cetinskem korespondenčnem uradu tudi »Slovenca«, ki se jako mnogo čita. Nedvomno se bo vaš list tu tako udomačil, da bo splošno znan, kakor tudi vaše delo in prizadevanje.

Cuvajeva divjaštva, zlasti zadnjih dni, vzbujajo največje ogorčenje. Za vse to izvemo seveda iz vaših in dalmatinskih listov. Tukajšnje svobodno ljudstvo svojim očem ne more verjeti, kadar to čita, niti svojim ušesom, ako mu pripovedujemo, da bi se kaj takega moglo dogajati v monarhiji. Saj ne morejo biti žalostnejše razmere niti

LISTEK.

Roža svetlá.

Angleški pisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

»Pomnil bom vaše besede in jih sporočim,« je odgovoril **Hasan**. »Verujem, da so resnične; glede ostalega pa imate prisoje **Saladinovo** in mojo, dokler je v mojem varstvu. Oprostite radi tega, sir **d'Arcy**, nam, ki smo zgolj orodje **Alahovo** in umrite v miru.«

»Jaz, ki mi je toliko treba odpustiti, vam odpuščam,« je odgovoril stari vitez počasi.

Nato so se njegove oči uprle v obraz njegove hčere z onim tajinstvenim, vprašajočim pogledom in se zaprle.

»Mislim, da je umrl,« je rekel **Hasan**. »Dobrotljivi Bog podeli mir njegovi duši!« In vzel je s stene belo obladičo, ga razgrnil preko njega in pristavil: »**Gospica**, pojdimo!«

Trikrat se je ozrla **Rozamunda** na pokritega mrtvega očeta na tleh, sklenila svoje roke in se zgrudila, a le za hip. Kakor da bi ji neka misel šinila v glavo, naenkrat pobere meč svojega očeta, zbere vse svoje moči, se vzravna

pokonci ter odide liki kraljica po okravljnem hodniku in stopnicah navzdol, kjer jo v spodnji dvorani **Hasanova** četa pozdravi kot svojo gospo. Tam so ležali omamljeni vsi navskrižem, med njimi **Wulf** preko mize in **Godvin** na odru. **Rozamunda** izpregovori:

»Ali so ti mrtvi ali samo spijo?«
»Ne bojte se,« odgovori **Hasan**. Upam, da vsi samo spe in se prebude, predno jutro napoči.«

Rozamunda pokaže na odpadnika **Nikolaja** — njega, ki je od zadaj pobil njunega očeta — ki je z zlobnim očesom stal ločen od **Saracenov** in držal v svoji roki gorečo bakljo.

»Kaj pa hoče to človek z bakljo?« vpraša.

»Ako bi radi vedeli, gospica,« **Nikolaj** porogljivo odgovori, »čakam vašega odhoda, da zažgem grad.«

»Princ **Hasan**,« je rekla **Rozamunda**, »ali je to ono junaško dejanje, ki je želi veliki **Saladin**? Da seže omamljene moče pod domačo streho, ko se ne morejo braniti? Ker bodete dajali odgovor njemu, vam ukazujem v ime **Saladinov**em jaz, hči njegove hiše, da izbijete temu človeku bakljo iz rok in da daste v pričo mene povelje, da ne sme nikdo niti misliti na tako sramotno dejanje.«

»Kaj?« oglasi se **Nikolaj**. »Mi naj

pustimo ta dva živa, da pojedeta za nami, da se maščujeta nad nami? To bi bilo blazno!«

»Ali si ti gospodar tukaj, izdajavec, ali sem jaz?« zavpije nanj **Hasan** z globokim zaničevanjem. »Naj gresta za nami, ako ju volja, in jaz se bom z veseljem meril s tako hrabrimi sovražniki v odprtem boju in tam se bom nad njima maščeval. Ali, čuj,« reče slugi, »ki je bil preoblečen kot trgovski hlapec in ki je omamil možake v skednju, kot je njegov gospodar omamil one v dvorani, in odprl četi vrata;« **Ali**, poteptaj bakljo in jo ugasni ter pazi na **Franka**, dokler ne pridemo do ladje, sicer nam naprži s svojo neumnostjo največje sitnosti. — Ali ste zadovoljni, princezinja?«

»Da, saj imam vašo besedo. Še en trenutek, prosim. Pustila bi rada mal spominček svojim vitezem.«

Čudeč se so **Saraceni** gledali, ko je odvezala zlati križ in verižico, ki ji je visela na prsni, snela križ z verižice, stopila k **Godvinu** in mu ga položila na prsi. Zatem je s hitro kretnjo ovila verižico okoli ročaja sir **Andrejevega** meča, stopila k **Wulfu**, ga zasadila z močnim sunkom med hrastove deske v mizo.

»Njegov praded ga je nosil,« je rekla v arabskem jeziku »ko je naska-

koval jeruzalemsko zidovje. **Saraceni** pa so zamrmrali ob teh besedah, ki niso nič dobrega pomenile, in prebledeli.

Nato je prišla **Hasana** za roko, ki je stal poleg nje in motril njen bled, nedoumni obraz, ter odhitela brez vsake besedice, brez vsakega pogleda nazaj po dolgi dvorani ven v gluho noč.

»Dobro bi bilo, da bi se ravnali po mojem nasvetu ter zažgali grad ali vsaj prerezali vratove omamljenim,« je dejal **Nikolaj** svojemu pazniku **Aliju**, ko so stopali za ostalimi. »Kolikor jaz poznam ta dva brata, bodeta s križem in mečem kmalu za nami, in potem bodo morali naši ljudje plačevati s svojim življenjem to velikodušno nespametnost.« In stresel se je kot da bi ga bilo strah.

»Morebiti, ogleduh,« odgovori **Saracen** ter ga pogleda s svojimi temnimi, zaničljivimi očmi, »morebiti boš ti plačal s svojim življenjem.«

× × ×

Wulfu se je sanjalo, da je stal na glavi na leseni deski, kot je nekoč videl glumca, ki se vrtel na eno stran, kakor on, samo da se je on obračal na drugo; nakrat je nekdo nad njim zavpil in on je padel z deske in se pobil. V tem se je prebudil in v resnici slišal

tam, kjer oni sedaj z orožjem v roki osvobojujejo zaslužnjene in potlačene brate.

Rdeči križ.

Pomoč prihaja obilna in z vseh strani. Avstrijski Rdeči križ je danes poslal šest zdravnikov, prihodnje dni pa pride krog 30 bolniških strojnikov. Razven tega sta prispela sem dva zdravnika Crnogorca iz Rusije, eden iz Nizze in en Slovenec iz Trsta. Takoj so bili vsi razposlani v razne kraje v bolnišnice in lazarete.

Kralj Nikola

se je dva dni nahajal na Cetinju, kamor je došel, da sprejme velikega kneza Petra Nikolajeviča in kneza Battenberga, ki so prispeli 19. t. m. zvečer. Pred prihodom knezov je prišel kralj kakor po navadi pred дворец med ljudstvo in s precej ostrim tonom ošibal nekatere pomanjkljivosti v intendantci in dobavi hrane.

Postopanje z ranjenci.

Vesti nekaterih inozemskih listov, da se z ranjenci zelo slabo postopa in da mnogokrat nimajo dovolj hrane itd., so docela neresnične. Res je, da so vse bolnišnice prenapolnjene z bolniki, toda za vse je vzorno poskrbljeno, tako da se bolniki sami pohvalijo, da jim gre dobro in v vsakem oziru ugodno; tako priznanje je med bolniki navadno zelo redko. Sedaj, ko je došlo toliko novih zdravnikov, bo seveda skrb za ranjence tudi na to stran popolnejša.

Kralj in ranjenci.

Kralj Nikola se za vsakega ranjenca posebej zanima. On ima izvrsten spomin in pozna vse, zlasti pa starejše Crnogorce ter se spominja, kaj je s posameznim morda pred 30 leti govoril; zato zahteva, da se mu natančno poroča o vseh ranjencih. Kralj redno obiskuje bolnišnice, principi in princesine pa se vsi posvečajo bolniški strežbi. Kraljica, ki je stalno na Cetinju, vsak dan prihaja v bolnišnico; od postelje do postelje gre ter se prijazno razgovarja z ranjenci. Po takih obiskih so bolniki navadno čisto navdušeni in očitno lažje prenašajo bolečine, ko vidijo, da ve kralj za vsakega posameznega izmed njih ter je v skrbeh za njegovo zdravje.

Grški parlament in črnogorska skupščina.

Včeraj sta bili izmenjani naslednji brzojavki: »Predsedniku skupščine, Cetinje. Zastopniki grškega naroda, ki zborujejo pod odmevom groma topov, posvečajo svoja srca in svoje misli veliki borbi, ki se bo končala šele tedaj, ko se vsepovsod dvigne zastava svobode in krščanstva. Pomagaj nam Bog, da močni in kot bratje dospemo do skrajne meje tiste zemlje, ki jo je vedno pojila kri mučencev pod tiranstvom in despotizmom. Predsednik grške skupščine K. Zavizanos.« Črnogorska skupščina je odgovorila po svojem predsedniku: »Predsedniku grškega parlamenta, Atene. Molitev, nadahnjena ob grmenju svobodonosnih topov, ki prihaja z obali vaše zemlje, je našla odmev v srcu vsakega Crnogorca ter se razlega od vrha do vrha naših gor. Blagoslovljen bodi dan, ki je v ime svobode in naše svete vere, te največ-

klince nekega glasu — glasu Matevža, kaplana steepiske cerkve.

»Pokonci!« je kričal glas. »V božjem imenu, rotim vas, pokonci!»

»Kaj pa je?« je vprašal Wulf, zaspano vzdignil glavo in začutil bolečino preko čela.

»Smrt in zlodejji so bili tukaj, sir Wulf.

»No, saj so pogostoma blizu skupaj. A žejna me. Dajte mi vode.«

Neka služabnica, blede, razmršena, težkih oči, ki se je opotekala sempatja in prižigala baklje in sveče, mu je prinesla vode v usnjatem mehu, iz katerega je dolgo pil.

»Voda je najboljša,« je rekel in se začudil, ko je ugledal krvavi meč, zasajen v leseno mizo pred seboj. »Mati nebeška! Kaj je to? Srebrnoročnati meč mojega strica ves krvav in Rozamundina zlata verižica okoli ročaja! Duhovnik, kje pa je gospica Rozamunda?»

»Ni je,« je odgovoril kaplan s tožnim glasom. »Ko so se ženske prebudile, so spoznale, da je ni več, sir Andrej pa leži mrtev ali umirajoč v dvorani — ravnokar sem mu dal odvezo — in vsi smo bili omamljeni! Pogled jih!« in pokazal je z roko po zleknjenih ljudeh. »Da, zlodej je bil tukaj.«

Wulf je skočil na noge.

»Da, zdaj smo jo skupili. Trgovec Georgios nas je zvodil.«

»Da, on, ki je prodajal otrovano vino,« je ponavljal kaplan, »in ukradel gospico Rozamundo.

(Dalje.)

je zaščitnice vsega davnega trpljenja našega plemena, zedinil brata z bratom za zmago največjih svetinj, katere so naši predniki vsled navala neusmiljenega osvajačca izgubili, ki jih pa hočejo njihovi sinovi, združeni v edinstvu in navdušenju z mečem v desnici pod zastavo krščanstva priboriti svojim bratom nazaj. Za predsednika črnogorske skupščine S. Martinović.»

Pismo iz Zagreba.

Navdušenje za Slovence.

Vest o sestanku v Ljubljani in njegovem velikem uspehu je vse nas tukaj siro razveselila, ker smo prepričani, da se je dosegla velika stvar izvanrednega pomena. Ker so bile pravaške »Hrvatske Novosti« ravnoli radi vesti o ljubljanskem sestanku zaplenjene, je vse seglo za »Slovenecem«, ki se naravnost z naslodo čita. Danes se tu ne govori o drugem, kakor o velikem zgodovinskem dejstvu, ki se je dovršilo v Ljubljani in ki bo prineslo hrvaškemu narodu vel.eko korist.

Diktatura.

Glas, da se na Hrvaškem uvede diktatura, je grozno prestrašil tukajšnje mažarone, ki ne vedo, kam bi skrili svojo glavo. Še bolj jih je pa potrla nova hrvaško-slovenska stranka. Uradni in drugi vladni podporedni listi malo da ne razpočijo od jeze. »Narodne Novine« v svoji zlobi vso stvar zavijajo in se tako neumno in bahato izmotavajo, da je groza. Menimo, da se nikakor ni vredno ozirati na ta duševna revšeta, saj vsi ti članki le dokazujejo, da je nekomu vroče in neprijetno, ker bi mu znala nova stranka postati še jako trd oreh. Ta nekdo je Cuvaj. On se vsega boji, kar bi moglo hrvaškemu narodu

Odločilna bitka pri Odrinu - Kirk-Kilissu.

Kirk-Kilisse padlo.

Poročevalec »Neue Freie Presse« poroča 24. t. m. iz Stare Zagore: Ob 6. zvečer se je razdelilo poročilo, da je Kirk-Kilisse padlo, in sicer ob 11. dopoldne. Turki se umikajo v neredu v Bunar Ilisar in so pustili 6 brzostrelnih topov ter 14 municijskih voz.

»Agence telegraphique bulgare« poroča 24. t. m.: Bolgari so zavzeli Kirk-Kilisse. Dopisnik »Neue Freie Presse« v Stari Zagori je svojemu listu brzojavil 24. t. m.: Bolgarska armada je pred utrdami Odrina in Kirk Kilissom sledeče razvrščena: Bolgarska armada, ki je prodirala iz Tirnova Semenlija, je zavzela 22. t. m. Kadiköj in Jaruš Tepe, dne 23. t. m. so padli Maraš, Havaras in Gadeva, tako da so Bolgari dejansko le 8 kilometrov od Odrina oddaljeni. (Od Ljubljane do Vizmarje je 7 km.) Bolgarska armada, ki je prodirala iz Kazal Agača, prodira nepretrgano proti utrdam, njeno levo krilo je osvojilo Havaras in Gadevo, njeno desno krilo je pa podpiralo tisto armado, ki je napadla Kirk Kilisse, ko je osvojila Malo Tirnovo. Iz Sofije poroča nadalje »Agence telegraphique bulgare«: Bolgari so z napadom osvojili Kirk Kilisse in zaplenili veliko trofej, Kruppovih topov in municije. Ob zavzetju Mehomiye so osvojili Bolgari dva topova. Bolgarska poročila, da so Bolgari osvojili Kirk Kilisse, potrjuje tudi Reuterjev urad, ki poroča, da so Bolgari vjeli ob osvojitvi Kirk Kilissa 5000 mož (?)

Veselje v Sofiji.

Iz Sofije se uradno poroča 24. t. m.: Poročilo, da so Bolgari osvojili Kirk Ki-

Zemljevid okolice Odrina (Adrianoel)

(Zvezdata znamenja okoli Odrina pomenjajo utrdbe.)

koristiti, ker on ni za napredek in svobodo, nego za nazadnjaštvo in suženjstvo. Zato je tudi dal zapleniti vse liste, ki so podrobneje pisali o sestanku, samo da bi ljudstvo ne zvedelo, da se kljub Cuvaju dela in so ljudje, ki se ga ne boje, marveč brez strahu nadaljujejo svoja prizadevanja za narodove koristi. — General! — tega jih je strah, in Cuvaj sam veruje v to možnost. Zato se je neki zopet podal v Pešto, da intrigira proti Hrvaški in podaljša sedanje nezno stanje, ki ga je sam brez vsakega razloga izzval. Preje se je govorilo, da je komisariat potreben za ureditev razmer v Hrvaški, sedaj pa pravijo, da je potreben radi vojne na Balkanu. Tako izzivanje je pač vredno samo kakega Cuvaja, tu pa vse komaj čaka, da si po njegovem odhodu oddahne. Naj pride kdorkoli, vsak bo boljši, nego Cuvaj, ki vodi politiko maščevanja in vzdržuje korupcijo in nasilja brez primere.

Žrtve Cuvaja.

Znano je, da je bil svoj čas radi sodelovanja pri atentatu aretiran bivši graščak iz Zlatara, Mirko Pisičič. Preiskava je dognala, da Pisičič ni bil z atentatom v najmanjši zvezi. Kljub temu ga pa Cuvaj ni hotel pustiti na svobodo, ker je Pisičič znan kot dober agitator in zaklet sovražnik mažaronskega režima na Hrvaškem, ki ima velik vpliv tudi nad kmeti v Zagorju. Treba ga je bilo torej na vsak način uničiti. Cuvaj si je izmislil novo obtožnico. Ker mu že niso mogli dokazati krivde na atentatu, so ga Cuvajevi najemniki začeli preganjati radi nekkih izmišljenih goljufij in izrabljanja dobrote ljudi, češ, da si je Pisičič privajal časti, ki mu ne gredo. Zaslišavali in mučili so ga neprestano v nadi, da napravijo z njim tako, kakor je Tomašič napravil z ubogim Matauškom. To je na mladega Pisičiča tako delovalo, da se je zadnje dni začela na njem opažati duševna zmedenost ter so ga morali poslati v bolnišnico na opazovanje. Ena Cuvajeva žrtev več!

Ali ste že obnovili naročnino?

poveljuje general Ivanov, so napadle turške postojanke pri Odrinu v dveh velikih skupinah. Severna skupina je prodirala ob obeh straneh reke Tunđe tako, da je doseglo levo krilo cesto Karaköj—Odrin. Na zahodu je pa istočasno napadla bolgarska armada ob reki Marici turške postojanke na cesti in griču pri Kataldži. Južno od reke Marice je napadla močna bolgarska kolona turško obrambno črto v dolini Arda in je razbila tam se nahajajoče turške oddelke. Bolgari so prekoračili Ardo in so s svojim zelo hrabro izvedenim napadom povzročili med Turki paniko. Turki, ki so pustili na bojišču nad 100 mrtvih in 160 vjetnikov, so bežali proti Odrinu. Zjutraj 23. t. m. se je boj na celi črti nadaljeval. Bolgarska rezervna skupina je osvojila več odrinskih prednjih utrdb z bajonetnim napadom in je z ostalimi bolgarskimi četami prodirala naprej proti Odrinu. Ob 11. dopoldne so Turki zelo hrabro napadli Bolgare na severnovzhodni strani s smerjo proti Arnavtköju. Dasi je turški napad turška artiljerija krepko podpirala, so napad Bolgari odbili. Turške izgube so bile velikanske. Poraženi Turki so bežali in potegnili s seboj posadke več prednjih odrinskih utrdb. Bolgari so na celi bojni črti zasledovali bežeče Turke in niso mogli niti turški trdnjavski topovi ustaviti zmagovitega bolgarskega prodiranja. Bolgari se že nahajajo neposredno pred glavno utrdbo odrinske trdnjave. Turške izgube so strašne. — V svoji drugi brzojavki o bojih za Odrin poroča vojni poročevalec »Reichspost« 24. t. m.: Bolgarska severna skupina je napadla tudi utrdbe, ki leže pri pristavi zahodno od Arnavtköja in utrdbo Kajahtabijo. Po strašnem boju so Bolgari navedene utrdbe osvojili. Noč šele je končala bitko, ki se je ob koncu razvila v velikansk artiljerijski dvoboj. Bolgarska kolona, ki se je bila ob reki Arda, je prodirala do Correköija. Ko se je bitka 23. t. m. zjutraj zopet nadaljevala, so se je udeležili tudi težki bolgarski topovi, ki so s svojim strašnim streljanjem skoraj popolnoma uničili turško kolono, ki je izvedla protinapad. Do zdaj so osvojili Bolgari tri odrinske utrdbe.

Turško poročilo o bitki pri Odrinu.

Iz Carigrada se 24. t. m. poroča: Bitko pri Odrinu so otvorili z boji prednje straže na celi črti. Bolgari so pridrli do Arnavtköja, ki leži severnovzhodno od Odrina. Tu so pričeli streljati iz topov na turške čete, ki so korakale čez most. Ta boj se je končal južnovzhodno od Kunče. Bolgare so vrgli Turki nazaj na njihovo bojno črto med Odrinom in Kirk Kilissom. Druga bolgarska kolona je prodirala zahodno od Odrina pri Marošu in Kadiköju in so jo baje Turki vrgli do Čirme in Karağača nazaj. Po še nepotrjenih poročilih so tu Turki udrli na bolgarsko ozemlje. Tretja bolgarska kolona je prodirala do Čafalika. V začetnih bojih obeh kavalerij so zmagali Turki. Boji so se bili s strašno strastjo na več točkah z bajoneti. Danes ali jutri se pričakuje, da pade odločitev. Izgube še niso znane, a sodi se, da so na obeh straneh velike.

Turški izpad iz Odrina.

Iz Sofije se 24. t. m. poroča: Turki so iz Odrina proti severovzhodu napravili izpad, ki so ga Bolgari odbili in Turke prisilili, da so se z velikimi izgubami morali umakniti. Turki so na bojišču pustili 12 topov in 18 municijskih voz. V distriktu Razlog pri Elešnici so se Turki hrabro borili, a so jih Bolgari prisilili, da so se morali umakniti proti Ronaku. Bolgarske izgube so neznašne.

Bolgari napadli krilo Odrina.

»Daily Chronicle« se poroča 24. t. m. iz Stare Zagore: En bolgarski oddelek prodira na desni strani Agurske železnice, da napade Odrin od strani. Iz Maraša so bili Bolgari prisiljeni se umakniti v Karagar, ki leži na južnem bregu reke Marice.

Pritožbe časnikaerjev.

Iz Londona se poroča: Vsi dopisniki v Stari Zagori izjavljajo, da morejo le oficalna poročila svojim listom določiti in da jim ni mogoče kontrolirati, če uradna poročila odgovarjajo resnici. Le to je gotovo, da se na dolgi odrinski črti bje že najmanj 36 ur bitka.

Bolgarsko poročilo o splošnem položaju.

Iz Sofije se 24. t. m. poroča: Bolgarska armada je v terek osvojila Mehomiye in griču pri Elešiku. Ena bolgarska armada prodira na jugu. Ker so Bolgari osvojili Dövlent, so Turki od Damruša odrezani. Zagrizeni mohamedanci Tomaki, ki tam prebivajo, so iz zasede napadli Bolgare, ki jih je neki general vodil. General je nato ukazal vas Tomak razdreti. V Malem Tirnovu in v Mustafa paši že uradujejo bolgarske oblasti. Malo turško kolono, baje eno divizijo, ki je napadla bolgarske postojanke 6 km od Odrina, so strojne puške popolnoma uničile. Iz Lozengrada se ugodno, a ne odločilno poroča. Tam se bijejo strašni boji.

Turški ujetniki v Bolgariji. — Znižane plače bolgarskim državnim uradnikom.

V Stari Zagoro so pripeljali 24. t. m. 360 turških vjetnikov s častniki. Bolgari

lise, je prebivalstvo silno razveselilo. V Sofiji se je zbrala velikanska množica, ki je nosila zastave zveznih balkanskih držav in priredila navdušene ovacije pred poslaništvu Srbije, Grške, Črne gore, Rusije in Anglije, pred carjevo palačo in pred vojaško kazino. Množica je prepevala narodne pesmi. Na cesti je srečalo ljudstvo grškega poslanika, ki so ga dvignili in po ulicah nosili. Zvonili so vsi zvonovi. Mesto je v zastavah. Dne 25. t. m. se čitajo zadušnice za padle junake po vseh bolgarskih cerkvah.

Kirk Kilisse Bolgari ponoči osvojili.

Iz Stare Zagore se poroča 24. t. m. zasebno: Trdi se, da so Bolgari nekaj utrdb, za katere so se bili več dni boji, osvojili z napadom ponoči.

Posledice padca Kirk Kilissa.

Iz Berolina se poroča: General Imhoff paša je izjavil o posledicah turškega poraza pri Kirk Kilissu dopisniku »N. Freie Presse«: Padec Kirk Kilissa je uspeh bolgarske armade. Turki bodo prisiljeni svoje desno krilo proti jugu nazaj pomakniti. Bolgarska armada mora to krilo napasti, kar je pa zelo nevarno, ker lahko Turki v smeri Seraj Čorlu Bolgare napadejo in jih porazijo. Turki bodo najbrže pridrli ob Ergeni in bi tako Turki vrgli Bolgare na lastno v boju se nahajajočo fronto, vsled česar padec Kirk Kilissa za Turke ni odločilen.

Boj za tri utrdbe Kirk Kilissa.

Iz Stare Zagore se 24. t. m. zasebno poroča: Bolgari so osvojili pred Kirk Kilissom tri utrdbe in dve bateriji ter vjeli 1200 Turkov. Turški oddelek, ki je 23. t. m. pri Arnavtköju napravil izpad, je bil popolnoma pobit in je pustil na bojišču 12 topov in 8 municijskih voz.

Poročilo o bitki pri Odrinu.

Posebni poročevalec »Reichspost« poroča iz Odrina: Odločilna bitka pred Odrinom in Kirk Kilissom se je pričela 24. t. m. Divizije prve bolgarske armade, ki ji

so dozda jvli 1000 Turkov. — Bolgarska vlada zniža za tretjino plače vsem državnim uradnikom.

Prodiranje Srbov.

Bitka pri Kumanovu.

Iz Carigrada in iz Soluna poročajo Turki, da so porazili pri Kumanovu Srbe in Bolgare, ki da se umikajo in da jih Turki zasledujejo. Srbi pa odločno ta turška poročila zanikavajo in poročajo, da so se tri turške divizije morale v največjem neredu umikati. O teh poročilih piše neki nemški nejudovski list: Mogoče je, da so Turki dosegli pri Kumanovu delni uspeh, a maloverojno je, da so izvajali veliko zmagogo. Turki pri Skoplju morejo imeti 80.000 mož, največ pa nekaj čez 100.000. Iz Vranje pa prodira proti njim 75.000 Srbov, iz Küstendilla pa 72.000 Bolgarov in 30.000 Srbov. Turško vojno ministrstvo je okrasilo poročilo o bitki pri Kumanovu z orientalsko domišljijo, da odvrne pozornost od bojev pri Odrinu in pri Kirk Kilissu.

»Agence Havas« poroča 24. t. m. ob 9. uri 45 minut zjutraj: Turška zahodna armada, ki je bila koncentrirana v okolici Kumanova, je napadla srbsko armado, ki šteje štiri divizije. Pričela se je krvava bitka. Srbi so bili popolnoma poraženi in so njih izgube velikanske. Turki zasledujejo srbsko armado. O bitki pri Kumanovu objavlja turško vojno ministrstvo sledeče uradno poročilo: Turška zahodna armada, koncentrirana v okolici Kumanova, je napadla srbsko glavno armado, ki ji poveljuje prestolonaslednik Aleksander. Srbi so imeli približno štiri divizije. V bitki so izgubili veliko ljudi. Turki so Srbe popolnoma porazili. Srbi so se umikali proti severovzhodu. Turška armada jih zasleduje. Nadalje se še iz Carigrada poročajo: V okolici Kumanova se nadaljujejo živahni boji s srbsko in bolgarsko armado, ki se nameravata združiti. Turki so Srbe in Bolgare odbili in zaplenili štiri bolgarske ter šest srbskih topov, kakor tudi eno srbsko zastavo ter so vjeli več vojakov. Na sovražnika strelja turška artiljerija. Sovražnik beži proti Baljaou, ki leži 25 km severno od Kumanova. — Iz Belgrada se pa poroča 24. t. m.: Popoldne se iz Vranje uradno poroča, da je del srbske armade primarsiral v Kumanovo, ko je srbska artiljerija uspešno odbila napad turške artiljerije. Carigrasko poročilo, da so bili Srbi pri Kumanovu poraženi, ni istinito. Danes zjutraj se nam je iz Belgrada brzojavilo: Srbi so pred Kumanovo docela uničili turško artiljerijo in mesto zasedli. Srbi prodirajo proti Skoplju. Poročevalec »N. Fr. Presse« je 24. t. m. ob 6. uri 50 minut svojemu listu brzojavil:

Pravkar se uradno poroča, da so Srbi danes osvojili Kumanovo. Tri turške divizije so se v neredu umaknile. Srbi so zdaj gospodarji Sandžaka. Iz Soluna pa brzojavljajo 24. t. m.: Turška armada je vrgla Srbe in Bolgare iz Kratova, Kočane, Bojanovac, Osmanje in iz Kumanova. Turki so osvojili 10 topov, Srbi se čez Žibevece umikajo.

Črnogorsko-turška vojska.

Boj za Skader.

Iz Bara se 24. t. m. poroča: V torek ob 11. uri popoldne so pričeli Črnogorci bombardirati Taraboš. Poveljniki četrte divizije, Martinović, je pozval Turke, naj se udajo, med tem so bile črnogorske baterije pripravljene streljati. Primorska brigada je na ukaz generala Gjurovića poizkusila obiti sovražnikove postojanke. Gjurović razpolaga z nad 30 topovi. Turki so predajo odklonili in pričeli takoj na Črnogorce streljati. Črnogorci so z gričev pri Krajni strašno na Turke streljali. Gromenje topov je bilo grozno. Črnogorci so prisilili eno prednjo turško utrdbo, da je prenehala streljati. Turki so bili prisiljeni bežati in pustiti topove in municijo. Iz glavnih turških utrdb so Turki naprej streljali. Kljub strašnemu turškemu streljanju so Črnogorci naprej prodirali, seveda z velikimi žrtvami. Ko je bila trdnjava od krogelj črnogorskih topov deloma porušena, je črnogorska pehota z bajoneti napadla in zavzela sovražnikovo postojanko. Med tem se je stemnilo in gosta megla je pokrila vso okolico. V sredo zjutraj se je artiljerijski boj še hujše nadaljeval, ker so se Turki z največjo strastjo borili. Primorska brigada se je pomaknila proti jugovzhodu, Lazarovićeve divizije se nahaja onstran Skadra. Črnogorski kralj je 23. t. m. na Skadrskem jezzeru cel dan vodil boj. Glavni del črnogorske armade je prodrl do malisorske vasi Stoj. Iz Podgorice se 24. t. m. poroča: Črnogorci so zavzeli grič Krajno, ki je za napad na Taraboš važen in postavili na grič topove. Trdi se, da se Turki že pogajajo za predajo. Črnogorci so voljni dovoliti, da sme turška skadrska posadka mesto zapustiti, če izro-

či orožje. Iz Podgorice vozijo od 23. t. m. nadalje pred Skader municijo in živila. Gromenje topov se 23. t. m. v Podgorici ni več slišalo.

Iz Soluna se poroča, da je napadel Essad paša Črnogorce in da je Martinović brezuspešno napadal Taraboš in da pričakujejo odločen udarec Essad paše. Avstrijski brzojavni urad poroča iz Podgorice: Črnogorci so pri Tarabošu osvojili več važnih utrdb.

V bulgarskem glavnem stanu.

Poročevalec »Grazer Volksblatt« je iz Stare Zagore brzojavil 24. t. m. ob 4. uri 49 minut popoldne svojemu listu: Bitka pri Odrinu se bije od ranega jutra na celi črti od Mustafa paše do Kirk Kilissa. Vsa poročila, ki dohajajo v glavni stan z bojišča, so taka, da se iz njih sklepa, da Bulgari zmagovito prodirajo. Z vsakim vlakom se pripeljejo turški vjetniki. Ob 11. uri popoldne se je pripeljal vlak s 340 turškimi vjetniki. Car Ferdinand je bil navzoč, ko se je ta vlak pripeljal. Ko so izstopili vjeti Turki, je car hitel k nekemu vjetemu turškemu stotniku, mu podal roko in mu čestital, ker se Turki tako junaško bojujejo. Car je nagovoril še več turških vjetih vojakov, jih vprašal, kje da so doma in kaj da so. Turški vjetniki so bili prijetno presenečeni, ker jih je sovražnik tako lepo sprejel. Pozneje so namreč pripovedovali, da so mislili, da bodo Bulgari vojne vjetnike pomorili. Vjete turške častnike, ki so v uniformah brez sablje, so nastanili v neki zasebni hiši. Turške vjetnike vojake so strogo zastražene nastanili v neki vojašnici v zagorški okolici in sicer so ločili mohamedance od kristjanov. Poročevalec so vjeti turški krščanski vojaki pripovedovali, da so bili prisiljeni boriti se s Turki proti kristjanom in so bili veseli, ker Bulgari zmagujejo. Neki turški stotnik je poročevalcu pripovedoval, da je v strašnem ognju od njegove stotnije ostalo živih le 15 do 20 mož. Ob 6. uri zvečer dne 24. t. m. je pa brzojavil dopisnik »Grazer Volksblatt« svojemu listu iz Stare Zagore: Bitka se je cel dan bila. Poročajo se strašne podrobnosti. V glavni stan se poroča, da je padlo Kirk Killise, ki so je Turki junaško branili. Turške izgube so strašne. Več odrinskih utrdb se je moralo udati. Turške vojne vjetnike v Staro Zagoro še vedno pripeljavajo. Več vjetnikov je poročevalcu pripovedovalo, da je šla turška armada čisto nepripravljena v vojsko. Mobilizirali so Turki površno, nad 30 odstotkov pod orožje pozvanih turških rezervnikov nima niti pojma o vojaški službi, dasi so jih v čisto nove uniforme oblekli.

Car Ferdinand na bojnem polju.

Na dan zavzeta Mustafa-paše je car Ferdinand zjutraj v stolni cerkvi Stare Zagore prisostvoval sv. maši. Ob pol 9. se je v spremstvu princev Cirila in Borisa v avtomobilu odpeljal na bojišče. Spremljalo ga je okrog 12 oseb, med njimi general Savov, predsednik sobranja, železniški minister i. dr. Vreme je bilo jasno; prebivalstvo in vojaštvo je kralja navdušeno pozdravljalo, žene in otroci so ga obispali s cvetjem. Kake 4 km pred bojiščem je moral kralj izstopiti in iti peš do bojne črte. Bitka se je pričela iz Beliča in Hebičev; kralj s spremstvom je bil kakih 5 km. oddaljen od streleške črte. Ko so prinesli iz boja prve ranjence, jih je kralj osebno pozdravil in jim podal roko.

Poročila o balkanskih zvezih.

Turki poročajo po »Südslawische Korrespondenz«, da sklenejo po končani vojski krščanske balkanske države carinsko zvezo in da morajo hitro zasedi okrožja, ki jih zahtevajo zase. Iz Aten se pa poroča, da se po končani vojski sestanejo vsi štirje balkanski vladarji, da poverijo predsedstvo balkanske zveze grškemu kralju in namestavajo izvesti skupno armado in skupno postavodajo glede na kazenske, trgovske, agrarne in industrijske postave. Brez dovoljenja drugih balkanskih držav se ne bodo smele sklepati tekoče pogodbe.

× × ×

NA MORJU.

Iz Sofije se uradno poroča: Dne 23. t. m. ob 8. uri zjutraj je križarila pred Varno ena turška križarica, ki je proti poldnevu izginila.

Grško-turška vojska.

Grki obkolili 30.000 mož močno turško armado?

»Berliner Tageblatt« poroča iz Aten: Položaj turške armade na ravnini Aliakmon je obupen. Pričakujejo, da se Turki udajo ali pa prično obupen boj. Nazim paša, ki poveljuje Turkom, prištevajo najsposobnejšim turškim

generalom. Turki se nahajajo v pravi pasti. Sodijo, da je 30.000 mož močna turška armada izgubljena in upajo Grki v sedmih urah priti pred Solun. Nasprotno poročilo »Berliner Tageblatt« se pa poroča iz Soluna 22. t. m.: V okolici Elassone so dne 21. t. m. Turki ustavili prodiranje Grkov. Grkom se pri Metsovonu ni posrečilo, da obidejo turške postojanke in so se morali z velikimi izgubami umakniti.

Pismo iz Belgrada.

Ruski aviatiki na srbskem bojišču.

Srbsko vojno ministrstvo je sprejelo ponudbo treh uglednih ruskih aviatikov iz Moskve, ki so že odpotovali v Belgrad, odkoder se podajo na bojišče.

Belgrajska občina za svoje vojnih obvezancev.

Doslej je belgrajska občina med družine vojnih obvezancev razdelila že 80.000 dinarjev podpore. Marsikateri družini se sedaj boljše godi nego preje, ko je skrbel zanj kak moški član družine, ki je sedaj na bojišču. Zlasti se s tem stanjem okoriščajo cigani. — Dobavitelj mesa za vojsko Čedo Bogdanović je vso drobovino in glave zaklanih živali brezplačno odstopil mestni občini, ki jih potem na trgu stotako brezplačno deli družinam vojnih obvezancev.

Potepuhi v Belgradu.

Zadnje dni se je v Belgrad nateplo veliko število sumljivih individuov. Da jim prepreči vsak nečedni posel, je policija vse polovila in izgnala.

Stroga cenzura v Belgradu.

Belgrajska policija je že več uglednih listov zaplenila, ker so netočno poročali o dogodkih na bojišču. Te dni je bila zaplenjena tudi »Politika«.

Srbski prostovoljci,

kolikor so jih sprejeli, so preoblečeni ter vsak dan pridno vadijo na belgrajskih vojaških vežbališčih.

Srbski vojni obvezanci,

ki so bili kakorkoli zadržani, da niso mogli takoj v domovino, se dan za dnem vračajo. 21. t. m. jih je prišlo iz Bolgarske 180, iz Budimpešte 50, iz Amerike 26. Večina potujejo skupaj Srbi, Bolgari in Grki.

O propadu srbskega četaškega oddelka pri Prepolcu

se poročajo naslednje podrobnosti: Četa, ki jo je vodil rezervni topniški poročnik Milan Popović, je podila Arnavte, ki so hoteli udreti čez srbsko mejo, da bi požigali vasi in uganjali grozodejstva. Ko so Arnavti videli, da je njihova stvar izgubljena, so se na begu ustavili na nekem klanču in dvignili belo zastavo. Četaši so na to povsili puške in se približali Arnavtom, da jih razorože. Ti pa so iz največje bližine nenadoma pomerili nanje in postrelili celo četo do zadnjega. Poleg vojvode Popovića, ki je bil sin pokojnega belgrajskega odvetnika dr. Milutina Popovića, je ob tem zavratnem napadu padel tudi rezervni infanterijski poročnik odvetnik Barbulović.

Knjiga in časopisi za ranjence.

Srbsko vojno ministrstvo se je obrnilo na vsa uredništva in knjigarne s prošnjo, da mu stavijo svoja izdanja na razpolago za ranjence. Onim ranjencem, ki ne znajo sami čitati, bodo na glas čitali učenci srednjih strokovnih in ljudskih šol, da bodo vedeli, kaj se godi na bojišču in da bodo lažje prenašali bolečine.

Srbska skupščina

se je 24. t. m. odgodila; med tem časom poslanci ne bodo dobivali dnevnic.

Požrtvovalnost srbskega ženstva.

Kolo srbskih sester je otvorilo vpisovanje prostovoljnih bolniških strožnic. Samo v Belgradu se jih je že desletje priglasilo nad 1000. Poleg dame iz visokih krogov se nahaja revna služkinja in delavka, ki je vse pustila in se stavila na razpolago domovini. Tiste, ki so že dovršile bolniški tečaj, se takoj odpošljejo v bolnišnice in lazarete, za druge se pa neprestano vrše entedenski tečaji, ki jih med drugimi vodi štiri belgrajske zdravnice. Ganljivo je domoljubje delavskega ženstva, ki si pritrga od ust, da žrtvuje za domovino. Tako so tobačne delavke obdarovale prve ranjence, ki so jih 22. t. m. pripeljali v Belgrad. Premožnejše meščanke brezplačno oskrbujejo prostovoljce z vsem potrebnim.

Ostala poročila s srbsko - turškega bojišča.

Iz Belgrada se poroča 24. t. m.: Po uradnih poročilih so dozda jvli osvojili Srbi Novi Pazar, Prištino, Komanovo,

Kratovo in Končano. Nadaljnje iz Belgrada došlo poročilo 24. t. m. izvaja: Uspehi bojev v zadnjih šestih dneh v Sandžaku do Novega Pazarja in Prištine in v smeri proti Skoplju do Kumanova, Kratova in Končane so se mogli le s trdimi, krvavimi boji doseči. S Srbi so se večinoma borili Albanci, ki so veliko ljudi izgubili. Zdi se, da je prvič turška artiljerija 23. t. m. pred Kumanovem nastopila, a jo je srbska artiljerija premagala.

Ranjenci v Belgradu.

Kakor smo že kratko poročali, so 22. t. m. prepeljali v Belgrad prve ranjence. Velikanska množica jih je sprejela. Vse je bilo tiho. Ljudje so jokali. Pripeljali so 296 večinoma nevarno ranjenih, mladih, ljudi. 23. t. m. so prepeljali v Belgrad drugi transport ranjencev. Vsi srbski poslanci so na korist ranjencem resignirali na svoje dčete.

Vpokojeni srbski častniki pozvani pod orožje.

Iz Belgrada se poroča: Vpokojeni, kvitirani in častniki v rezervi so pozvani, da naj se tekom 24 ur prijavijo v službo.

Vojaška diktatura na Hrvaškem in slovenski poslanci.

Dunajski dopisnik »Pesti Hirlapa« je interviewal dr. Kramača, dr. Korošca in dr. Rybača, kako da sodijo o nameravani vojaški diktaturi na Hrvaškem. Poslanec dr. Kramač je izjavil: Nobenega človeka, ki le nekoliko demokratično misli, ne more vojaška diktatura razveseliti. Samoobsebi umevno želimo, da se na Hrvaško povrnejo redne razmere, da se vrnejo saboru njegove pravice in da se tako vlada, kakor je to v Evropi običajno. Če pa že mora biti diktatura, je le boljše, da jo izvaja vojak, o katerem se sme najmanj pričakovati, da ni strankar, kakršno v ne posebno čast monarhiji že toliko časa Cuvaj prakticira. — Poslanec dr. Korošec je izjavil: Če postane vojak kraljev komisar na Hrvaškem, se položaj nikakor ne razbremeni. Hrvatje ne vidijo nobenega razloga, ki bi upravičil uvedbo komisarjata, ker se ni nič zgodilo, kar bi to upravičilo. Nevolja Jugoslovancev proti zistemu komisarjev ostane, ko se Cuvaj odstrani. Vedno zahtevanje, da je na Hrvaškem mirno, je v toliko resnično, ker se notranje ogroženje še ni izpremenilo v nasilstva. Ne smemo si zapreti oči, da se tako, kakor se na Hrvaškem postopa, umetno ustvarja iredenta, in bojimo se, da so se že prvi nasadi ukoreninili. — Poslanec dr. Rybač je izjavil: S splošno ustavnega stališča je vsako politično izjemno stanje zlo. Če bi Hrvaška med dvema zlema (civilni komisariat ali pa vojaška diktatura) svobodno volila, bi si izvolila manjše zlo in bi se najbrže za vojaško diktaturo odločila, ker uči izkušnja, da so se v izjemnih časih za vodstvo uprave pozvani generali odlikovali splošno s strogo pravičnostjo, nepristranostjo in osebno integriteto, kar se o vseh civilnih komisarjih ne more trditi. Vsekakor manjkajo na Hrvaškem vsi predpogoji za odpravo ustave in je zato neumljivo, zakaj se toliko časa obotavljajo ustavne razmere zopet obnoviti. Če merodajni krogi sodijo, da se ne morejo neposredno uvesti po komisariatu ustavne razmere, naj se ne pozabi, da če se odgoduje rešitev, to težavnič ne zmanjšuje in da danes vsi Jugoslovani ne glede na strankine razlike složno zahtevajo: Proč s Cuvajem!

Dnevne novice.

➕ Odbor za nabiranje mlodarov za »Rdeči križ balkanskih držav« so preteklo sredo zvečer sestavili na ljubljanskem magistratu. Načelnik je župan, odbor pa je sestavljen skrajno strankarsko. Povabljeni so bili na magistrat pristaši liberalne stranke in v odboru tudi ni niti enega našega pristaša. Zelo čudno se torej sliši v oklicu kakega odbora poziv na Slovence »brez razlike stanu in prepričanja«. Več takta tudi pričakovali nismo, ker vidimo za podpredsednika podpisane Ivana Hribarja. Zanimivo je, da na oklicu ne vidimo mnogo odličnih meščanskih imen, kakor n. pr. Vaso Petričić in drugih takih uplivnih gospodov. Ravnotako kot z gospodi je tudi z damami. Za liberalke predseduje gospa dr. Vera Šlajmerjeva, naše somišljenice so izključene. Naši somišljeniki naj pošljajo svoje prispevke za ranjence upravništvu »Slovenca« in naj pri pošiljavah natančno označijo namen darov. Darovi naj se pošiljajo samo po poštni nakaznici in ne po položnici.

➕ O na ljubljanskem magistratu ustanovljenem »Balkanskem rdečem križu« povemo odkrito še sledeče mnenje: Liberalna stranka si je izmislila to organizacijo v prvi vrsti v to svrhu, da je mogla objaviti frazast oklic, ki

bi nam moral nam vsem Slovanom privabiti v oko solze, ako bi ne vedeli, kakšen sebičen Slovan je tisti Hribar, ki ga je sestavil. Drugič pa ima ta akcija ost naperjeno proti »Avstrijskemu Rdečemu križu«, kateri nabira darov za vse nesrečne ranjence v balkanski vojski. To je tudi edino pravo kršćansko in kulturno stališče. Turški ranjenc je ravno tak revež kakor drugi, vrhte ga pa se bori v turški armadi več kot 30% slovenskih in grških kristjanov, ki se morajo proti svojemu prepričanju in le vsled sile boriti zoper lastne brate. Pa tudi mohamedanski Osman je vreden usmiljenja. Zato priporočamo našim somišljenikom, naj nabirajo po vseh farah in krajih za »Avstrijski Rdeči križ«, kateri bo darove vsled svoje izvrstne organizacije hitro in vspešno porabil za sanitetno službo in bo pomagal tako Buigarom, Srbom in Grkom kakor nasprotnikom! Saj vemo, kako Bulgari in Srbi lepo delajo s turškimi ujezniki in ranjenci, zakaj bi mi potem delali tu razlike? Sicer pa so liberalci od te akcije z znano svojo špurgarsko maniro izključili tako naše kakor socialnodemokratske somišljenike, zato naj za svoj »Balkanski rdeči križ« sami nabirajo. — Darove »Avstrijskemu Rdečemu Križu« sprejema upravništvo »Slovenca« v Ljubljani, posebna organizacija v Avstriji pa je čisto nepotrebna, ker bo sanitetna družba v vsakem slučaju obema strankama služila — saj n. pr. obvez, katere se bodo nabavile z denarjem »Balkanskega rdečega križa«, ne bodo Srbi samo za svoje vojake rabili. Za to so preveč humanitarnega duha. Tedaj je posebna organizacija v to svrhu le ena tistih znanih Hribarjevih samokadilnih naprav!

+ **Edini odgovor.** Liberalci so vsled združitve hrvatskih in slovenskih pravašev postali še manj pomembni kakor so dozdaj bili. Berač pod stopnjakami ima več veljave nego oni. Zato dajejo zdaj s svojim jezikom duška svoji togoti. Nismo pa mislili, da morejo tako globoko pasti, da nas zdaj s patriotičnega in Cuvajeva stališča napadajo. Tisti »Narod«, kateri je za časa aneksije naravnost proti Avstriji njene sovražnike sčeval, ki se je postavil takrat čisto na stran Anglije in Rusije, ki je vsak patriotični pojav dosledno ali ignoriral ali smehljati, tisti »Narod« se zdaj — objavljač ob enem na prvi strani bombastične slavanofilne oklice — zgraja nad radikalnim narodnim jugoslovanskim stališčem, na katero se je Hrvatsko-slovenski klub postavil! Čujte, »Narod«, ki je že neštetokrat grozil z jugoslovansko protiaustrijsko iredento, nas danes napada, češ da mi z iredento grozimo, dasi to niti res ni! Pa še ni zadosti. Z največjo slastjo objavlja nek intervju s feldveblom Cuvajem, ki je izjavil, da pravaši niso imeli od nikogar nobenega mandata, da se fuzionirajo s S. L. S. in izrazil svoje začudenje, da se Hrvati družijo s Slovenci, ko imajo veliko bližje brate, Srbe. Cuvaj in »Narod« naj si zapomnita, da imajo pravaši svoj mandat od ljudstva, od drugega pa ga jim ni treba, kar pa se Srbov tiče, jih nihče ne izključuje, ampak se sami, dokler bodo stali s koalicio na stališču nagodbe z Ogrsko. Liberalni stranki pa je res čestitati, da je postala tako strašno avstrijska, kakor kakšen general Guggenbergl. Pisanje liberalnih listov je tako hinavsko, grdo in neznačajno, da glede na to stvar vsako polemiko z njimi zaključujemo in njihove napade kvitiramo s skrajnim zaničevanjem, kar edino zaslužijo. Kako nenarodno je pisanje »Naroda«, o tem se vsak najlažje na ta način prepriča, če primerja njegove napade zoper nas in pravaše s tozadevnimi članki v »Tagespösti«, »Grazer Tagblattu«, »Zeit« in s Cuvajevimi »Narodnimi Novinami« v Zagrebu. V bistvu soglašajo z njimi. In s takim listom naj polemiziramo?

+ **20. oktober, njegovi nasprotniki in radikalno krilo Stranke Prava.** Prvi hrvatsko-slovenski sabor je vzbudil v vseh krogih veliko šuma in seveda tudi nasprotstva. Izmed vseh nasprotnikov je bil najbolj pošten komisar Cuvaj; ta je dal vsa poročila o njem kratkoma konfiscirati. Tako se mu o sestanku vsaj ni bilo treba nič lagati, on ga je kar izbrisal iz zgodovine. To-like odkrite poštenosti pa ni zmogel »Narodni list«, glasilo Jurja Biankinija. Jurjev list ponavlja besede, katere je izrekel na nekem shodu dr. Rybač, ki je trdil, da so »od hrvatsko-slovenske pravaške akcije izključeni Srbi in oni Slovenci ter Hrvati, ki ne stoji na stališču verske intolerance.« Dr. Rybač je to dejal najbrže v dobri veri, ker je to govoril nekako deset dni pred našim sestankom. Jurij Biankini pa govori vedoma in hotoma nesresnico, ko to pograva, ker ve, da smo na sestanku pozvali Srbe in sploh vse veroizpovedi, skratka razum atheistov in framasonov vse, ki so pozitivno verski, naj se združijo z nami na hrvatskem pravaškem programu v korist celega naroda. Na stališču verske intole-

rance ne stojimo mi, ki smo poudarjali potrebno in dopustno praktično toleranco nasproti vsakemu pozitivnemu versstvu, na stališču verske intolerance proti katoličanom stoji liberalci, katere slav don Jurij tako slastno citira. »Narodni list« ponavlja tudi nesramne laži »Slovenskega Naroda«, češ, da je S. L. S. kriva ponemčevalnega sistema na Koroškem, Štajerskem in Kranjskem in se drzne vzklikniti, da je treba »slovenski narod dobro razlikovati od S. L. S.« Jurij Biankini naj ve, da je slovenski narod treba dobro razlikovati od »Slovenskega Naroda«, ki je glasilo par političnih mrtvecev, S. L. S. pa je stranka vsega slovenskega ljudstva, izvzemši peščico brezpomembnih ljudi. Z Jurjem Biankinijem smo s tem pri kraju in se obrnemo do »Hrvatske Rieč«, glasila dalmatinskih pravašev. Ti zastopajo z nekaterimi bosanskimi pravašiskrajno radikalno stališče, katerega jim nihče ne zameri in ki je spričo sedanjih neznosnih razmer popolnoma razumljivo. »Hrvatska Rieč« pravi, da 7 pravaških dalmatinskih zastopnikov, 2 Istrana, 2 Bosanca in 2 Banovčina niso sprejeli skupne »dunajske« resolucije, marveč le specifično od vrhovne uprave stranke prava sprejeto resolucijo, da se zato niso udeležili skupnega shoda Stranke prava in S. L. S., čeprav so se nekateri od njih udeležili komersa ter konečno pripominja, da skupna resolucija sploh ne more veljati za celokupno hrvatsko stranko prava. To mnenje pa se nam ne vidi čisto pravilno. Skupna resolucija vsebuje splošno v sebi vse, kar izraža na podrobno specifično hrvatska resolucija, če pa se kdo obveže na podrobnosti, se mora tem bolj na splošno! Razlika med obema resolucijama ni bistvena, ampak zgolj akcidentalna, v prvi se namreč okvir monarhije **bolj poudarja**, v drugi pa ne in se samo poudarjajo dolžnosti monarhije nasproti Jugoslovanom. Nadalje ni nikakor res, da bi prva resolucija pravašev nič ne vezala. Prva skupna resolucija, predlagana od posl. Zagoraca, je bila enočasno z veliko aklamacijo sprejeta razum od Slovencev od 18 hrvatskih zastopnikov iz Banovine, absentirala sta samo 2, od 4 bosanskih Hrvatov, absentirala sta se 2, od 3 istrskih delegatov, absentiral se je samo 1, enega pa sploh ni bilo v Ljubljano. **Vsi ti se smatrajo obvezane in s temu mnenju dalji tudi izrečno izraza.** Bistveno pa ne ostane prav nikake diference, ker so hrvatski zastopniki, ki so prvo skupno resolucijo sprejeli, **sprejeli i drugo zgolj hrvatsko**, ker ni med njima nobene esencijalne razlike. Nadalje pa je treba naglašati, da je na komersu dr. Duličić izjavil, da **»smo danes vsi formalno sklenili, da smo en narod in da hočemo skupno delovati«** ter je izrečno poudaril, da govori »v imenu dalmatinskih pravašev«. Bistveno isto je izjavil na komersu dr. Sunarić iz Bosne. To omenjamo danes zato, da ne bi kdo napako mislil, da vlada med pravaši kako nesoglasje. Gre se samo za to, da eksistira med pravaši tudi radikalna struja, to pa spričo nečuvnih razmer na jugu, katere je zakrivila ravno avstrijska vlada!

+ **Občinske volitve v št. Vidu nad Ljubljano** so se 24. t. m. za S. L. S. častno izvršile. Izmed 771 volivcev se jih je 616 volitve udeležilo. Izvoljeni so vsi somišljeniki S. L. S. in sicer za podobčino št. Vid Anton Belec v št. Vidu s 106 glasovi, nasprotnik Ježek iz Poljan je dobil 47 glasov; podobčina Glinčev V. Babnik, Glinčev, 109 glasov, nasprotnik Alb. Vodnik, Podutik, 31 glasov; podobčina Vižmarje Jan. Šuštaršič, Vižmarje, 57 glasov, Pipan, Vižmarje, 26 glasov; podobčina Staneziče Jak. Suštaršič, Medno, 76 glasov, Fran Štrukelj, Guncleje, 33 glasov. V I. razredu je dobila S. L. S. 108—112 glasov, narodno napredna stranka 50—52 glasov. — V II. razredu S. L. S. 233—237 glasov, narodnonapredna stranka 86—90 glasov. — V III. razredu je dobila S. L. S. 420—425 glasov, narodnonapredna pa 187—190 glasov.

— **Shod Jug. Str. Zveze** je bil preteklo nedeljo popoldne v Preski. Poročala sta na shodu gg. F. Kerhne in Jeriha. Shod je protestiral proti šikaniranju delavstva v papirnici v Vevčah, se izrekel solidarnega z njim in sklenil stavkujoče delavstvo kolikor mogoče podpirati.

— **Za ljudski sklad** so zbrali novizvoljeni občinski odborniki v Dolnem Logatcu po svojem županu J. Slavcu 20 K. Živelj zavedni Logatčani!

— **Poslikanje cerkva.** V oglasu (inseratu, prim. »Slovenec« z dne 24. t. mes.), ki ga objavlja »Rozhlety« in umetni cirkevnik »Praga«—Vinohrady, je čitatel stavek: »Ta umetnik je poslikal letos prav lepo in pod ugodnimi pogoji

kapelo mil. knezoškofa dr. A. B. Jegliča na Kranjskem.« Ta trditev je popolnoma neresnična. Iz tega se tudi lahko presodi vrednost oglasa sploh. Pripominja se, da je letos neka firma s Češkega, morda prav ta, poslikala s kazein-barvami na Kranjskem eno farno cerkev, pa delo zaostaja daleč za deli domačih umetnih slikarjev. Vrhte so bili takozvani režijski stroški neprimerno veliki.

Primorske vesli.

— **P. Občni zbor primorske S. K. S. Z.** se je vršil 24. t. m. v Gorici. Predsednik g. dr. Breclj je v svojem govoru poudarjal veliko potrebo intenzivnejšega izobraževalnega dela med ljudstvom, ker mlado svobodomiselstvo bolj kot kedaj prej skuša zasturpiti ljudstvo. Občni zbor je z obžalovanjem vzela na znanje, da so odvzeti prostori v »Centralu« naši organizaciji v mestu ter oddani kinematografu. Predsednik se je v toplih in ginjačevih besedah spominjal pokojnega župnika Kosca, ki je eden prvih na Vipavskem in na Goriškem delal na izobraževalnem polju. V nov odbor so bili izvoljeni: Dr. Breclj, dr. Češek, dr. Kočnik, dr. Ličina, Medvešček, Fegic in gdč. Anica Peršičeva. Za namestnike: prof. Ivan Tul, Kremžar in gdč. Znidaršičeva.

— **P. Župnik Kosec**, ki je 23. t. m. umrl v goriški bolnišnici, je bil eden najdelavnejših mož na polju krščanske prosvete, ki je po celem Vipavskem s svojim delom in zgledom storil mnogo dobrega. Naša organizacija ga bo težko pogrešala. Naj počiva v miru!

— **P. Velike nerednosti** so odkrili — tako se govori — na goriškem magistratu. Baje je neki uslužbenec zakrivil velike povere. Magistratna klika pa hoče te lumparije zakriti, ker je uslužbenec hud agitator laško-liberalne stranke. Ali nastanejo morda tudi v Gorici puljski škandali? Komisarja v Gorici!

— **P. Na srbsko bojišče** je odšel iz Gorice dr. Just Bačar, znan tudi v Ljubljani, kjer je študiral.

— **P. Nesrečen zakon vsled alkohola.** Pek Ivan Scalettari je hud alkoholist, ki je v pijanosti vedno pretepal svojo ženo Marijo. V torek je zopet prišel pijan domov in jo sunil v desno stran. Uboga žena je zbežala k svoji prijateljici, kjer je vzkliknila: »Moj Bog, kakoga moža imam!«, na kar se je mrtva zgrudila na tla. Pokojnica, ki je bila stara 32 let, je bila v blagoslovljenem stanju. Možja so zaprli.

— **P. Utopljena** so našli v Soči pod Libušnjem v torek 22. t. m. Utopljenec je doma pri Kobaridu. Narasla Soča ga je odnesla s seboj, ko jo je hotel prebroditi.

— **P. Vojška vest.** V Gorici se je mudil poveljnik III. armadnega zbora, ki je nadziral zrakoplovni in saperski oddelek.

— **P. Amerikanski dvoboj.** V sredo se je ustrelil na Reki Josip Jaklič. Policija je našla v njegovem stanovanju pisno, v katerem pravi, da je postal žrtvev ameriškega dvoboja.

Štajerske novice.

— **P. Poslanec Pišek** je vložil nujni predlog, da se posestnikom v konjiškem in mariborskem okraju, ki so bili po toči močno prizadeti, in občinam, katerim je hudourje ceste poškodovano, podeli državna podpora.

— **P. Shodi.** V nedeljo, dne 27. oktobra, se vrši v Rečici v Savinjski dolini velika Slomškova slavnost. Govori dr. Hohnjec. — Pri Sv. Martinu niže Maribora pa je ta dan po rani maši gospodarski shod, na katerem govori Fr. Žebot iz Maribora. — Pri Sv. Petru na Medv. selu in na Sladki gori pri Šmariju se vršita gospodarska shoda kmečijske podružnice.

— **P. Nove naše organizacije.** V Zalcu, trdnjavi savinjskega liberalizma, je začela 20. t. m. posiovati kmečka hranilnica in posojilnica. — V Središču, centru štajerskih liberaluhov, se ustanovi v kratkem bralno društvo. Pravila so se že vložila. — Pri Sv. Križu na Murskem polju se dne 3. novembra ustanovi dekliska zveza in ženska podružnica »Slovenske Straže«. Govori dr. Hohnjec.

— **P. Zmaga.** Na Tinskem pri Žusnu so pri obč. volitvah zmagali naši pristaši. Za župana je izvoljen vrl našinec g. Martin Fajs.

— **P. Umor.** Ustreljenega so našli 20. oktobra zjutraj v Osluovcih pri Ormožu posestniškega sina Franca Roškar iz Gajovec. Fantje so prejšnji večer v neki šnoparni pili šnops. Morilec, ki je s puško ustrelil nesrečnega mladeniča, se je baje poprej še do pijanosti napil šnopsa — ptujskega špirita. Bil je čitatelj in naročnik

»Stajerca«. Ali teh dveh kugl pri nas ne bo skoro konca?

— **P. Orožje ni za otroke.** Osemletni posestnikov sin Jože Omulec v Oblakih pri Ptujju je pasel z nekim 14letnim fantom krave. Na paši sta se igrala s samokresom. Starejši fant je samokres sprožil in kroglja je zadel osemletnega Omuleca v glavo. Prepeljali so ga takoj v ptujsko bolnišnico, kjer je par dni nato umrl.

— **P. Iz strešne sobe ga vrgl na dvorišče.** Iz Vranskega: Mesarski pomočnik Franc Pustek ter fanta Andrej Šerdoner in Ferdinand Flis so šli te dni iz neke gostilne v Lotici pri Vranskem domov. Stanovali so skupaj v neki strešni sobi. Ko so bili doma, je nastal med Pustekom in Flisom prepir in nazadnje pretep, ki se je končal s tem, da je Pustek Flisa zgrabil ter ga iz sobe skozi okno vrgl na dvorišče. Flis je težko ranjen obležal na dvorišču.

— **P. Smrtna kosa.** V Mozirju je umrla posestnica in gostilničarka Josipina Blaž. — V Mariboru je umrla 85 let stara Barbara Pucher roj. Martinc.

— **P. Imenovan je svetnik deželnega sodišča dr. Makso Goriupp** za nadsvetnika deželnega sodišča.

Telefonska in brzojavna poročila.

NEMCI PROTI STÜRGGHU.

Dunaj, 25. oktobra. V zadnjih dnevih se opaža naenkrat iz krogov nemškega »Nationalverbanda« ostra sapa proti min. predsedn. Stürgkh. Nič jim ni več prav, gospodom od nemškega frajzina in delajo se, kakor bi hotel polomiti Stürgkhovo vlado raje danes nego jutri. Zdi se, da tu zadaj tliči spletko, koje niti teko od klopi »Nationalverbanda« do nekaterih poljskih in čeških klopi. **Nekatero ministrsko kandidata je nehalo potrpjenje.** To je tajnost cele intrige. V levem in desnem kuloarju se kaže s prostom na parlamentarce, ki ne morejo in ne marajo več čakati, da se vsedejo na ministrske stole. Skratka: »parlamentarizacija« vlade brenči zopet po nekaterih možganih. Na poti je grof Stürgkh, ki ima izredno trdno stališče na najvišjem mestu, zlasti ker je znal tako energično in spretno izvesti obrambno reformo, kljub temu da je bil ravno v odločilnem času hudo bolan. Nalogo, vreči ga, so prevzeli v prvi vrsti nemški ministrski kandidati v »Nationalverbandu«. Nekateri nemški žurnalisti so že poudčenji, naj pišejo zoper Stürgkha. Milostno mu privoščijo še, da izposluje proračunski vizorij in podaljšanje provizornega opravilnika — potem, med Božičem in Svečnico, pa se hočejo vsesti novi možje na ministrske sedeže. Razume se, da bi bila nemško-češko-poljska koalicijska parlamentarna vlada **najhujši udarec za Jugoslovane.** Razume se pa tudi, da bodo Jugoslovani znali prakrižati vsa te čedne načrte in obračunati z vsemi avstrijskimi vladami in strankami, ki so na poti razvoju Jugoslovanov v Avstriji. Jugoslovanske **p. trpežljivosti je konc.**

× × ×

POROČILO BOLGARSKEGA GLAVNEGA STANA O ZMAGI PRI KIRK-KILISSU.

Sofija, 25. oktobra. Iz bolgarskega glavnega stana se o zmagi pri Kirk Kilissu poroča: Kirk Kilisse je padlo večeraj ob 11. uri dopoldne. Turki so se umaknili v največem neredu in so pustili eno brzostrelni baterijo ter 14 municijskih voz. Odločilni napad je začel artiljerijski duell, v katerem je bolgarska artiljerija premagala turško. **Boj je trajal dva dni in eno noč.** Odločilni napad na šance so izvršili iz balkanskega gorovja pohajajoči regimenti, ki so, dasi so se nahajali 28 ur v ognju, z nepremagljivo močjo navalili na Turke in jih porazili. Število Bolgarov je bilo večje. Sani bolgarski vojaški krogi so nad naglostjo, s katero so osvojili Kirk Kilisse, presenečeni. Bolgari so vjeli 1200 Turkov.

Sofija, 25. oktobra. Včeraj zvečer je vojni minister Nikiforov stopil k oknu ministrstva in množici zaklical: »Kirk Kilisse je padlo!« »Sovražnik je popolnoma porazen in je v srašnem neredu zbežal!« »Osvojili smo nebrojno trofej!« »Zivela Bolgarija!« »Hurrah!« »Hurrah!« Množice se je polastilo nepopisno navdušenje. Ljudje se radosti objemajo. Množica se z zastavami pomika po ulicah. Pred poslaništvi Grčije, Srbije, Rusije in Anglije so se priredile ovacije, kakor tudi pred kraljevo palačo. Vsi zvonovi cerkvâ pojo. Mesto je v za stahav.

CARIGRAJSKI KOMENTAR O KIRK-KILISKI ZMAGI.

Carigrad, 25. oktobra. Padcu Kirk Kilisse se tu ne pripisuje odločnega pomena. Boji pri Kirk Kilissah so po tukajšnjem naziranju le boji predpomaknenih čet. Število 1200 vjetnikov da dokazuje,

da se o veliki bitki ne more govoriti. **Odločilna bitka bo pri Odrinu.** Toda četu bi Odrin padel, postavila Turčija nasproti Bolgarom veliko armado pred Carigradom.

Carigrad, 25. oktobra. Vojni minister, ki je odpotoval danes v Odrin, je izjavil, da zmagala pri Kirk Kilissu nima tistega pomena, ki ji ga Bolgari pripisujejo. Bil je to le boj med na skrajnih koncih postavljenimi četami, pravi armadi pa sploh še nista medseboj v dotiko prišli. Priznava pa, da so se Turki v Odrin umaknili.

Carigrad, 25. oktobra. Turška armada je še v posesi proge Odrin-Carigrad. Turška armada upa, da se kmalu pri Odrinu vrši glavna bitka.

Carigrad, 25. oktobra. (Uradno.) Turška divizija, katera je stala pri Tundži, se je umaknila potem, ko je napadla sovražni teti (glavi, prednje čete), da prodiranje Bulgarov ustavi in da turški glavni armadi čas, da se z novimi četami ojači.

FRANCOSKO POROČILO O BITKI PRI KIRK KILISSU.

Pariz, 25. oktobra. »Matin« poroča: V sredo se je vršil ljut boj. Turki so šteli 3 zборе. Izgube so na obeh straneh velike. Turška armada je bila preslaba in se je zato ukazalo umikanje. Bulgari so Kirk Kilisse s težkimi topovi obstreljevali, nato pa je infanterija utrdbo dvakrat naskakovala in z drugim naskokom osvojila, tako da so se Turki v neredu umaknili.

PRED BITKO PRI ODRINU.

Belgrad, 25. oktobra. (Od našega poročevalca.) Po poročilih, ki so semkaj došla, si stoji pred Odrinom nasproti 250.000 Bolgarov in 236.000 Turkov.

ODRIN ŽE OBKOLJEN?

Sofija, 25. oktobra. Odrin je baje že ves obkolojen. Dve trdnjavi sta že v bolgarskih rokah. Bolgari upajo, da korakajo kmalu proti Carigradu.

VESELJE V SOFIJI. — POSTOPANJE Z VJETNIKI.

Sofija, 25. oktobra. V mestu je sila živahno in veselo vrvenje. V katedrali se je vršila slovesna služba božja. Ministre je množica viharno aklamirala. — Z vjetniki se zelo lepo postopa. Bolgarski častniki so svojim vjetim turškim kolegom v vojaški kazini priredili zajtrk.

BOLGARSKO POROČILO O DISPOZICIJI TURŠKIH ČET.

Sofija, 25. oktobra. Trdi se, da je turška armada brez poguma in ognja. Častniki zapuščajo čete. Vjetniki tožijo, da niso dobivali nič hrane.

BOMBARDEMENT SKADRA.

Cetinje, 25. oktobra. Včeraj zvečer se je iznova začelo bombardiranje Skadra. Ker so Črnogorci več višin okoli Taraboša zasedli, so Turke na Tarabošu prisilili, da so to pozicijo zapustili. Nekatere kroglice so zažgale del turškega predmestja. **General Martinović je poslal v Skader parlamentarja**, s pozivom, naj se mesto uda, da se prepreči krvoprelitje.

DEMENTI ČRNOGORSKE VLADE.

Cetinje, 25. oktobra. Trditev, da Črnogorci rabijo dum-dum-kroglice, je popolnoma izmišljena. Kar se tiče vjetnikov, se z njimi tako lepo postopa, da so se črnogorski vladi posebič zahvalili.

POROČILO NAŠEGA BELGRAJSKEGA POROČEVALCA O ZMAGI PRI KUMANOVU.

Belgrad, 25. oktobra. Srbi so pred Kumanovem docela uničili turško artiljerijo in mesto zasedli. Srbi prodirajo proti Skoplju. Turki se na celi črti umikajo.

Belgrad, 25. oktobra. Srbske čete so se danes združile s Črnogorci.

OFICIJELNO POROČILO O ZMAGI PRI KUMANOVU.

Belgrad, 25. oktobra. Zasedenje Kumanova se potrjuje. Turki so se v neredu umaknili. Potrjuje se tudi zasedenje Sjenice.

Kumanovo, 25. oktobra. Srbska armada je pri Kumanovu napadla tri turške divizije, ki so to postojanko branile, in jih prisilila k begu v Skoplje. Srbska armada se nahaja zdaj v prostoru med Kumanovem in Skopljem. Srbi so uničili tri turške baterije in osvojili 17 topov.

SLOVENSKI ZDRAVNIKI NA BALKANU.

Belgrad, 25. oktobra. Vest o prihodu slovenskih zdravnikov na bojišče je tu sprejeta z velikim navdušenjem.

TURKI PROTI KRISTJANOM.

Belgrad, 25. oktobra. Turki so v Nevrokopu poklali 700 kristjanov, večinoma otrok in starcev.

VAŽNA IZJAVA VLADNEGA SRBSKEGA LISTA.

Belgrad, 25. oktobra. Vladna »Samouprava« izjavlja, da bo Srbija vse tuje pravice respektirala. Avstrija se v tem

oziru nima od Srbije nič bat. V interesu Avstrije pa je, ako Srbijo glede njenih gospodarskih interesov podpira. Srbija bo za to Avstriji večno hvaležna.

ISA BOLJETINAC — UBIT.

Dunaj, 25. oktobra. Iz Belgrada poročajo, da se je hotel Isa Boljetinac, ki je bil pred dnevi z nekoliko tisoč Albancev pristopil k Srbom, danes od teh odcepiti in jih zapustiti. Srbski poveljnik general Zivković pa ga je poklical predse, ga vprašal, kaj namerava in ga s samokresom pri priči ustrelil.

MINISTROV SIN PROSTOVOLJEC — PADEL.

Belgrad, 25. oktobra. Sem se poročja, da je padel v boju pri Novem Pazaru tudi sin ministra za uk, Jovanović, ki se je udeležil bitke kot srbski prostovoljec.

PRODIRANJE GRŠKE ARMADE.

Pariz, 25. oktobra. »Matin« poroča, da grška armada koraka proti Kozaniju.

AVSTRIJSKA ZBORNICA.

Dunaj, 25. oktobra. V današnji seji narodnogospodarskega odseka je poslanec dr. Vrstošek predlagal, naj se izvoli nov pododsek, kateri naj v štirih tednih predloži načrt postave glede kartelov. Predlog je bil odklonjen. Istotako se je odklonil predlog dr. Lichta, naj vlada vloži tako postavu. Končno je večina sklenila, da se zbornico vpraša, ali hoče postavu, ki bo vsebovala dolžnost kartelne registra in podajanja potrebnih podatkov vladi ali pa postavu, ki bi dovoljevala proti kartelom tudi represivnih sredstev od strani vlade.

GROF TISZA ODSTOPI?

Budimpešta, 25. oktobra. Trdi se, da grof Tisza po 30. oktobru kot predsednik zbornice odstopi.

NAPAD NA SMODNIŠNICO.

Epenes, 25. oktobra. Tu je neznanec streljal na stražo pri smodnišnici. Straža je tudi streljala, pa neznanca ni zadel.

PRINCESA UMRLA.

Sorrent, 25. oktobra. Tu je umrla bavarska princesa Rupprecht na mrtvoudu.

BECKER KRIVIM SPOZNAN.

New York, 25. oktobra. Proces proti policijskemu uradniku Beckerju, ki je dal umoriti Rosenthala, je končan. Becker je spoznan krivim. Obsodba se še ni izrekla.

LJUBAVNA AFERA.

Peterburg, 25. oktobra. Poveljnik carjeve jahte, admiral Čagin, se je baje usmrtil vsled neke ljubavne afere.

Ljubljanske novice.

Iz mestne zastavljalnice. Cenilec Milko Krapež je odstopil. Službo razpišejo do 1. novembra.

Iz Redni občini zbor »Društva slovenskih katechetov« bo 6. novembra ob petih popoldne v posvetovalnici Katol. tiskovnega društva v Ljubljani. Samostojni predlogi naj se naznanijo odboru pisмено teden poprej. — Predsednik.

Iz Izreban porotniki pri tukajšnjem deželnem sodišču za III. porotniško dobo, katera se prične dne 25. novembra t. l. — Glavni porotniki: Andolsek franjo, c. kr. dvorni svetnik v pok. v Ljubljani; Ankele Ivan, posestnik in gostilničar v Trziču; Bevc Jakob, gostilničar; Bezenšek Arnošt, posestnik in zavarovalnični uradnik; Clemenč Josip, posestnik; Cotič Josip, gostilničar, vsi v Ljubljani; Domladiš Albert, lesni trgovec v Ilirski Bistrici; Domicelj Alojzij, trgovec v Zagorju pri Ilirski Bistrici; Gričar Ivan, zasebnik v Ljubljani; Grčar Albin, posestnik in gostilničar v Zagorju; Hink Tomaž, c. kr. orožniški stražmojster v pok. v Kozarjih; Izgoršek Josip, mizar in posestnik v Šmartnem; Janežič Andrej, trgovec in posestnik na Vrhniki pri Ložu; Kozak Mihael, posestnik in mesar; Kušar Franjo, posestnik in izvošček, oba v Ljubljani; Kogej Jernej, posestnik in trgovec v Postojni; Križaj Anton, posestnik in trgovec v Oreheku; Lenassi Julij, posestnik in trgovec v Zgor. Logatcu; Legat Ivan, posestnik in restavater v Lescah; Maček Jožef, posestnik in gostilničar v Ljubljani; Modič Ludovik, posestnik in gostilničar na Bloški Polici; Pauer Friderik, posestnik in pek; Perles Adolf, posestnik; Petkosig Josip, trgovec in posestnik, vsi trije v Ljubljani; Pavleček Vencel, posestnik in trgovec v Gorenji vasi; Peharc Josip, posestnik strojarne v Trziču; Scagnetti Valentin, posestnik in podjetnik; Slovša Anton, posestnik in mesar; Šonc Josip, posestnik; Srebrot Ivan, posestnik in čevljar, vsi v Ljubljani; Šket Vincencij, trgovec v Ilirski Bistrici; Trpinc Jakob, posestnik in gostilničar; Toennies Viljem, posestnik in tovarnar; Verbič Anton, posestnik; Weibl Jožef, stavbeni ključničar, vsi v Ljubljani; Zwölf Ivan, posestnik in pleskar v Postojni; Zdravie

Martin, posestnik in strojar na Igu. — Nadomestni porotniki: Bizjak Ivan, posestnik; Bovcon Andrej, posestnik in stolar; Čebular Alojzij, posestnik; Domicelj Miro, trgovec; Kassig Adalbert, posestnik in trgovec; Kregar Karol, trgovec; Lebar Ivan, čevljar in posestnik; Leskovic Jakob, posestnik in pek; Marchisti Ivan, trgovec z usnjem, vsi v Ljubljani.

Iz Iz gledališke pisarne. Jutri v soboto 26. t. m. se za parabonente ponovita Courtelinova tragikomedija »Bourbonroche« in pa Blodekova enodejanska opera »V vodnjaku«. V nedeljo popoldne otroška predstava »Snegulčica«, zvečer izven abonmaja Wagnerjeva velika opera »Večni mornar«.

Iz Navihanec. Predsinočnjim je prišel k trafikantini Elizabeti Zadel na Karlovski cesti št. 3 nek neznan mož ter ji ponujal po nizki ceni premog. Ker je bil le nadležen ga je nekaj naročila, zakar je ta zahteval 90 vin. predujema, katere je tudi dobil in odšel, češ, da premog pripelje pozneje njegov hlapec, česar se pa dosedaj še ni zgodilo in je neznanec Zadelovo pod to pretvezo ogoljufal.

— Zborovanje trafikantov se bo vršilo v nedeljo, dne 27. oktobra v Ljubljani v steklenem salonu hotela »Lloyd« ob pol 4. uri popoldne. Po celi Avstriji v približno 100 mestih se bodo vršila ta dan zborovanja trafikantov. Sklicatelj shoda je glavno vodstvo trafikantov na Dunaju. Poročalo se bode o korakih, ki so se že storili za zboljšanje stanja trafikantov, nadalje se bode sklepalo o prošnji, ki naj bi se odposlala na državni zbor, kakor tudi finančnemu ministru. — Trafikantje, udeležite se tega zborovanja v največjem številu!

Kupujte le vzdržajce. V korist obmejnim Slovincem!

Prostovoljna javna dražba premočnin.

Dne 30. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne

in naslednje dni se bodo v kleti hiše št. 95 v **Spodnji Šiški** in v hiši št. 21 na **Tržaški cesti** prodajale na prostovoljni javni dražbi razne premočnine in sicer različni kletni in transportni sodi, okolu 20 hl raznega vina, vinski kis, razno kletarsko orodje, sesalka za pretakanje vina itd.

Dražba se prične v Spodnji Šiški in ko bodo stvari tam prodane, se nadaljuje v hiši št. 21 na Tržaški cesti. — Kupnino je plačati takoj. — Kupljeni stvari se morajo takoj odstraniti.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1912.

Dr. M. Pirc

odvetnik v Ljubljani, Cigaletova ul. št. 7

Poziv

k

zglasitvi nabornikov.

Mestni magistrat glede rednega nabora leta 1913 razglašja:

1. Vsem v Ljubljani stanujočim leta 1890, 1891 in 1892 rojenim mladeničem ne glede na njih rojstni ali pristojni kraj, se je

tekem meseca novembra 1912

v mestnem vojaškem uradu, v Mestnem domu, I. nadstropje

k zabeležbi osebno zglasiti.

2. Nabornikom, ki niso pristojni v Ljubljano, je prinesiti s seboj izkazila o rojstvu in pristojnosti (rojstni in domovinski list).

3. Začasno odsotne ali bolne nabornike smejo zglasiti starši, varuhi ali pooblaščenči.

4. Nabornikom, ki hočejo uveljaviti eno ali drugo v §§ 29 (duhovni in kandidatje duhovskega stanu), 30 (posestniki podedovanih kmetij), 31 (vzdrževalci rodbin) in 82 (učitelji in učiteljski kandidatje v nadomestni rezervi), dalje v § 20 (osiguranje le dveletne aktivne službe) v. z. navedenih olajšav, je opremljene prošnje od meseca januarja 1913 dalje do glavnega nabora vlagati pri politični oblasti, ali pa na dan glavnega nabora pri naborni komisiji (§ 45).

5. Za slučaj, da je pravica do olajšave po §§ 30 in 31 v. z. obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

6. Opremljene prošnje za nabor izven pristojnega nabornega okraja je vsekako vlagati o priliki zglasitve in obenem se lahko dokaže in uveljavi pravica do ene ali druge v §§ 29, 30, 31 in 82, dalje v § 20 v. z. navedene olajšave.

7. Določila pod 4, 5 in 6 veljajo tudi za olajšila po § 82 v. z. za določeno prehodno dobo.

8. Opremljene prošnje za priznanje olajšave po § 32 v. z. (priznanje olajšila vzdrževalcem rodbin in kmetovalcem, ako nimajo polne postavne pravice po § 30 in 31 v. z.) je od meseca januarja 1913 dalje pa do nastopa aktivne službe vlagati pri pristojni politični oblasti. Za slučaj, da je pravica do olajšave obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

9. Kdor prezre dolžnost zglasitve ali sploh iz vojnega zakona izvirajoče dolžnosti, se ne more opravičevati s tem, da ni vedel za ta poziv ali dolžnosti, ki izvirajo iz vojnega zakona.

10. Nabornik, ki opusti zglasitev, ne da bi ga ovirala kaka nepremagljiva ovira, se kaznuje zaradi prestopka z denarno globo do 200 K, odnosno s temu primernim zaporom.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 15. oktobra 1912.

Zupan:

Dr. Ivan Tavčar i. r.

VPRASHANJE VSEUCILISCU.

Laški poslanci so imeli sejo, v kateri so sklenili, da gredo k ministrskemu predsedniku in pa k naučnemu ministru se pritožiti zaradi zavlačevanja laške univerze. — Rusinski poslanci so se pa zaradi vednega odlaganja rešitve njihovega vseučilišnega vprašanja že pritožili pri Stürgkhu, ki jim je pa odgovoril, da je bil bolan in ni mogel njihovim željam ustreči; pač pa da se bo sedaj potrudil in jih zadovoljil.

CERKVENI VESTNIK.

c **Shod in konferenca sodalitatis** ss. cordis Jesu za dekanijo Kamnik bo v ponedeljek, dne 28. oktobra, v Vodcah. Začetek ob 10. uri s sveto mašo.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 25. oktobra 1912.

Pšenica za oktober 1912 . . . 11'13
Pšenica za april 1913 . . . 11'88
Rž za oktober 1912 . . . 10'14
Rž za april 1913 . . . 10'58
Oves za oktober 1912 . . . 12'05
Oves za april 1913 . . . 11'41
Koruz za maj 1913 . . . 8'05

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m, sred. tlak 736'0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanjo barometra v mm	Temperatura po Celzijju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah A mm
24	9. zveč.	728'9	4'9	sl. svzh.	del. obl.	
25	7. zjutr.	728'5	3'3	sl. jvzh.	megla	0'0
	2. pop.	727'1	5'9	sl. jug	dež	

Srednja včerajsnja temp. 5'10, norm. 8'90.

Gospodarstvo.

g Pridelek sliv v Srbiji je v letošnjem letu povoljen. Pridelalo se je okrog 200 vagonov. Cena svežim slivam, postavljenim v Belgrad, znaša od 18 do 20 dinarov za 100 kg. Slive so eden najvažnejših pridelkov srbskega kmeta.

g Nova sladkorna tovarna je dograjena v Zemunu v Slavoniji. Pričakovati je, da bo vsled bližine Belgrada dobila v roke izvoz v Srbijo.

g Promet Avstrije in Ogrske. V prejšnjih letih je Ogrska uvažala v Avstrijo veliko več, kakor pa ta v Ogrsko. Toda v zadnjih letih se je Avstrija precej industrializirala, dočim Ogrska, kljub velikim žrtvam vlade, ne more dohitete naše industrije. Leta 1901. se je izvozilo iz Ogrske v Avstrijo za 901'6 milijona kron, obratno iz Avstrije v Ogrsko pa le za 873'8 milijonov. Ogrska je torej več uvozila za 278 milijonov k nam. Leta 1905. pa se je že zgodil preobrat. Iz Avstrije se je izvozilo v tem letu na Ogrsko 1,003'2 milijona, dočim iz Ogrske k nam le za 998'8 milijonov kron. Leta 1911. pa je znašal uvoz iz Avstrije 1532 milijonov, iz Ogrske pa le za 1377 milijonov. Avstrija izvažala približno za 155 milijonov kron blaga več na Ogrsko, kakor ta k nam. Ogrski vladi te številke seveda niso prijetne.

g Prodaja hrastovega lesa. Kakor je »Slovenec« že poročal, so cene hrastovega lesu v Slavoniji letos izredno poskočile. Pred dnevi je postavila Brodska imovna občina na dražbo v Vinkovcih 10.480 hrastovih debel za vzklicno ceno 2,755.275 kron. Zdražena vsote je pa znašala 3 milijone 806.042 kron. Presegala je torej vzklicno ceno za 1,050.767 kron! Nekaj kupcev je celo iz Hamburga. Les se je prodal v 26 partijah.

g Vinska letina. Neugodno vreme zadnjega časa je skoro uničilo pridelek v znamenitih nemških vinogradih ob Reni in Moseli. Škoda znaša več milijonov mark. — Tudi na Ogrskem bodo imeli pridelovalci znamenitega »tokajca« precejšnjo škodo, ker se ne bo dobilo iz grozđa toliko mošta, kakor navadno, obenem pa tudi vino nima toliko sladkobe. — Dalmatinsko vino gre dobro v denar. V Reko je pripeljal začetkom tedna parnik »Dalmacija« od »Ungaro-Croate« 200 sodov vina, različne velikosti. Vino se je vkrčalo v Zlo-selu, okrajju Šibenik. — Največ dobička bo šlo seveda v žep prekupovalcem.

g Dovoz južnega sadja, kakor sušenih fig, rožičev, rozin in korint, večinoma iz Grške, v Trst je zelo velik. Vsi parniki, ki priplujejo iz grških pristanišč, so obloženi s tem blagom. Tržaški špediterji imajo dosti dela z odpremo v notranja mesta države. Blago gre iz Trsta tudi v Južno Nemčijo, predvsem Bavarsko in Saško.

g Mramorska industrija v Dalmaciji. V Dalmaciji se je našlo v bližini Drniša, Muča in Lečevice velike sklade mramorja, o katerem sodijo geologi, da nadkriljuje italijanski mramor v Visenci in Veroni. V svrhu izkopavanja mramorja se je ustanovilo delniško društvo »Dalmatinska mramorna industrija« z delniškim kapitalom 500.000 kron, ki se pa lahko zviša na dva milijona. Nominalna vrednost delnic znaša 400 kron. Financiranje vodi Živnostenska banka v Trstu. Udeležen bo domač kapital. Ako bo podjetje uspevalo, bodo imeli Dalmatinci dober in trajen zaslužek pri teh podjetjih.

g Rusko državno posojilo v znesku 1200 milijonov frankov bo oskrbel konzorcij francoskih, švicarskih in belgijskih zavodov.

g Žetev na Hrvaškem. Ogrsko ministristvo za poljedelstvo je obelodanilo izkaz o žitnem pridelku na Hrvaškem. Pšenice se je pridelalo 4.043.000 stotov, 931.118 stotov več, kakor lani. Rži se je pridelalo 930.501 stotov, ali od lani za 71.887 stotov manj. Ovsa se je pridelalo 903.017 stotov, ali za 32.443 stotov manj od lani. Dober pridelek je bil samo s pšenico. Vseh drugih žit se je pa pridelalo manj od lani.

g Pošte v Dalmaciji. V celi Dalmaciji se nahajajo 203 poštni uradi, ki imajo razun 52 tudi brzojav.

g Nov parni mlin. V Čabru na Hrvaškem blizu kranjske meje se je osnoval »Gorski parni mlin« z delniško glavnicco 60.000 kron, ki se izdajajo v komadih po 50 kron.

g Turški tobak v Avstroogrski. Preteklo leto je dobila naša tobačna režija iz turških pokrajin tobaka v znesku 14.700.000 kron.

g Nove poštne znamke za Bosno in Hercegovino se uvedejo. Stare poštne znamke se bodo morale zamenjati. Zadnji čas za to je 3. febr. 1913, po tem dnevu ostanjejo sedanje znamke brez veljave.

g Avstro-ogrška banka. Začetkom oktobra je imela sledeče stanje: Bankovci 2.417,107.000 K; vrednost založbe kovin 1.573,105.000 K; menična listnica 1017 milijonov 388.555 K; lombardi 156,489.000 K; obveznic v dospelosti 220,979.000 K; davku podvrženih bank 244,000.000 K.

g Marmor v Hrvatskem Primorju. V okolici mest Jablanac in Starigrad so se dobili skladi marmorja. Nek konzorcij iz Reke si je že dobil pravico za kopanje.

g Nova borza na Ogrskem. V Temesvaru je pričela poslovati blagovna borza.

g Nov avstrijski trgovski parobrod za oceansko vožnjo je dogradila tvrdka kapitan Bacich & Co. v Dubrovniku. Parnik, ki nosi ime »Maria Bacich«, ima 8000 ton brutto in je dograjen v Sunderlandu ter bo eden največjih avstro-ogrskih trgovskih parnikov. — Dubrovnik ima več parobrodarskih družb in privatnikov, ki posedujejo prekmorske parnike. Te družbe ne vozijo po določenih voznih redih, ampak v takozvane »proste plovitbe«. Vozijo, kamor jim kaže večji dobiček.

g Bosensko-hercegovinska zunanja trgovina. Ekspozitura avstro-ogrškega trgovskega muzeja v Sarajevu objavlja podatke uvoza in izvoza Bosne in Hercegovine v letu 1911. Uvozilo se je preteklo leto blaga v vrednosti 150 milijonov kron, izvozilo pa le za 120 milijonov. Bilanca je torej za okroglih 30 milijonov kron pasivna. Kriva je temu večinoma le bolezen živine, ker se vsled tega ni mogla izvažati. Tepen je le seljak! Socialisti pa kričijo, da odira kmet. Bosensko-hercegovinska trgovina z ozirom na višino prometa prekaša sosednji samostojni državi Srbijo in Črnogoro. Največji promet imati deželi z dalmatinskim primorskim mestom Metkovićem, ki stoji ob Neretvi.

g Srbske državne finance. Preteklo leto so končale srbske državne blagajne z zadovoljivim uspehom. Prejemki so presegali izdatke za 14.406.615 dinarov, od katerih so porabili 8,107,511 dinarov za odplačanje državnega dolga, a ostanek pripada državni imovini.

* Requiem, pro una voce cum organo comp. Stanislav Premrl. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena part. 1 K 20 vin., posamezni glasovi niso izšli. — Stolni kapelnik g. Premrl je podal našim cerkvenim zborom lepo novo skladbo: mašo za mrtve ali rekvijem. — Kakor pove naslov, je isti zložen za en glas in orgle. Poje pa lahko tudi celi zbor enoglasno z orglami. Pri tem načinu naj se glasovi menjajo, da nastopajo sedaj ženski, sedaj zopet moški ali celi zbor. Glasove si lahko vsak pevovodja po svojem okusu razdeli. Skladba je hvaležno, lepo, praktično in mojstrsko delo, brez kakšnih težkoč. Gradual in trakt se recitirata. Sekvenca je kratka; za verne duše je ta rekvijem našim zborom kar najbolj dobrodošel.

* Liturgische Studien. Beiträge zur Erklärung des Breviers und Missale von Dr. Bernhard Schäfer, Professor der Theologie an der k. k. Universität in Wien. Erster Band: Die Advents- und Weihnachtszeit. Cena 4 K 56 vin. — Knjiga je ravnokar izšla in se dobi ter naroča v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

: Naročajte „Slovenca“ :

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najbolje pri **R. Miklauc** v Ljubljani. 2933 1

Velika izbira. — Zanesljive cene. — Na zahtevo se tudi izdelovanje oblek presreči.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijena razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni. Povzročila slast do jedi, okrepča živce, zboljša kri in je rekonzalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
— TRST-Barkovlje. —

PREKLIC.

Podpisani preklicujeva vse razlaljive besede, ki sva jih govorili o gospej Košakovi, in se ji zahvaljujemo, da nama je odpustila.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1912.

Košiček

Mariničič

Iščeta se

3372

za takoj dva dobro izurjena krojaška pomočnika. Plačilo po dogovoru. Ponudbe na naslov: Ivan Kertel, krojač v Ajdovščini, Primorsko.

- Dobro obrestujoča se -

hiša z gostilno

se prodaja. Ako se prodaja v kratkem času so denarni pogoji zelo ugodni. Pojasnila v posredovalni pisarni PETER MATELIČ, Ljubljana, Škofja ulica 10. Telefon 155. 3347

Radl opustitve gostilne se prodaja lep in fin, skoraj nov avtomatičen

električni glasovir

najnovije vrste, s ksilofonom in mandolino po nizki cenl. Igra se lahko tudi z roko. Jako primeren za društvene prostore.

Ogleda se lahko vsak dan Dunajska cesta 52 (poleg artilerijske vojašnice). 3361

Jubilejne ustanove

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto 1912: a) osemnajst cesarja Frana Josipa ustanova (8 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike vojvodine Kranjske; b) štirinajst cesarja Frana Josipa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike in trgovce vojvodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov ter d) pet cesarja Frana Josipa ustanov po 20 K za uboge vdove kranjskih obrtnikov in trgovcev.

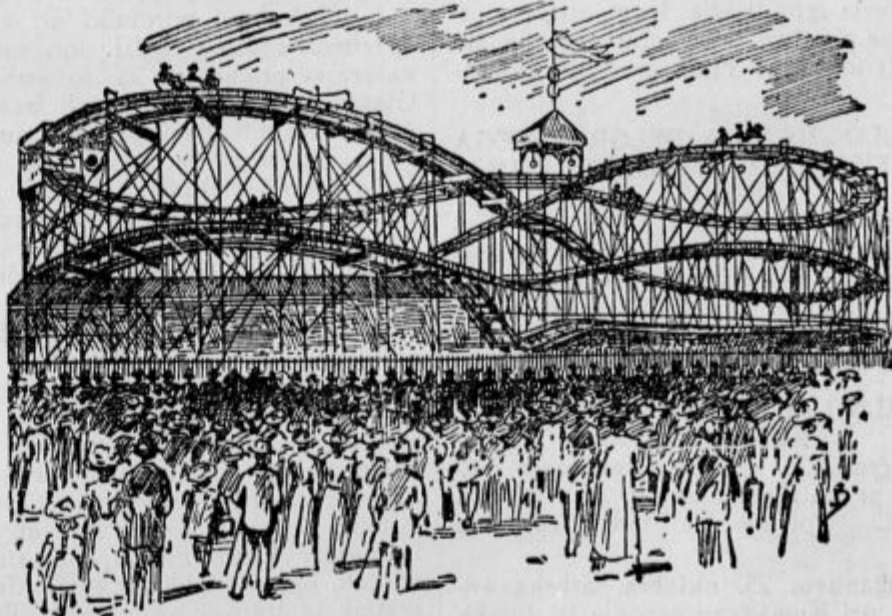
Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani do 15. novembra 1912. Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prosilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog; oziroma da je prositeljica onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca. 33 6

Samo kratek čas! Lattermannov drevored. Samo kratek čas!

Drčalnica osmica.

Poslednja novost!

Od 19. oktobra vsak dan odprto. 3350 5

Službo pisarniškega uradnika

razpisuje „Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem“ v Ljubljani.

Zahteva se perfektno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter eventualno laščine, kakor tudi slovenske in nemške stenografije. Prosilci morajo dokazati, da so zadostili vojaški dolžnosti, ter imeti vsaj štiri razrede srednješolske ter nekaj trgovske izobrazbe. — Službo je nastopiti po možnosti takoj in se bo izvršila nastavev provizorično za dobo enega leta, plača po dogovoru. Prošnjo je vložiti na „Kuratorij zavoda za pospeševanje obrti na Kranjskem“ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, najkasneje do 31. t. m. 3304 3